

APARTMAN VE SİTELERDE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ REHBERİ

Yayınlayan

Sağlık İşleri Dairesi Başkanlığı
İş Sağlığı ve Güvenliği Şube Müdürlüğü
KASIM 2025

Yazarlar:

Dr. Özkan Kaan KARADAĞ

Dr. Aşkın KOÇ

Azad YETKİN

Hakan SEYREKOĞLU

Mehtap ÇAKIR ALANYURT

Muhammed Ali GÜLEÇ

Editör:

Hakan SEYREKOĞLU

Grafik Tasarım:

Melih SERGEK

İÇİNDEKİLER

1. APARTMAN VE SİTELERDE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMALARI.....	5
1.1. Apartman ve Sitelerde Acil Durum	5
1.1.1. Acil Durum Nedir?	5
1.1.2. Acil Durumlar Hakkında Bina Sakinlerinin, Çalış. Bilgil. ve Eğitimi	6
1.1.3. Acil Durum Planı	7
1.1.3.1. Acil Durum Planı Nasıl Hazırlarım?	7
1.1.3.2. Acil Durum Ekipleri	8
1.1.3.3. Acil Durum Planı Hazırlama	10
1.1.3.4. Acil Durum Planının Yenilenmesi.....	15
1.1.4. Tatbikat.....	15
1.2. Apartman ve Sitelerde Temizlik ve Düzen	17
1.2.1. Bireysel Temizlik ve Diğer Ev Hizmetlerinde 6331 Sayılı Kanun Kapsamı	18
1.2.2. Binaların İlaçlanması İle İlgili Hususlar	18
1.3. Apartman ve Sitelerde Sorumluluklar	20
1.3.1. Yasal Sorumluluklar	20
1.3.2. Eğitim	20
1.3.3. Apartman ve Site Yönetiminde İş Kazaları ve Meslek Hast. Bildirimleri	20
1.3.3.1. İş Kazasında Yapılması Gereken İdari İşlemler	21
1.3.3.2. İş Kazasında Bildiriminin Sigortalıya Sağladığı Haklar	21
1.3.3.3. Meslek Hastalıkları Bildiriminde İşveren Sorumluluğu	21
1.3.3.4. Meslek Hastalığı Bildirim Usülleri	21
1.3.4. Risk Değerlendirme Raporunun Hazırlanması.....	23
1.3.5. Güvenlik Hizmetlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamaları	25
1.3.6. Yapılması Gereken Diğer Çalışmalar	25
1.3.7. Yüksekte Çalışma.....	26
1.3.7.1. Yaşam Hatları (Ankraj Hatları) İçin Asgari Şartlar	27
1.3.7.2. Dikey Yaşam Hatları.....	30
1.3.7.3. Yatay Yaşam Hatları	31
1.4. Asansör Güvenliği.....	32
1.4.1. Tanımlar	32
1.4.2. Asansörlerin Nitelikleri	33
1.4.2.1. Kabin.....	33
1.4.2.2. Yük Hacmi.....	34
1.4.2.3. Makine.....	34
1.4.2.4. Kontroller	34
1.4.2.5. İşaretlemeler	34
1.4.2.6. Kullanma Talimatı.....	34
1.4.3. Bakım Faaliyeti	35
1.4.3.1. Aylık Bakım	35
1.4.3.2. Yıllık Kontroller	36
1.4.4. Sorumluluklar.....	36
1.4.4.1. Bina Yetkilisinin Sorumluluğu.....	36
1.4.4.2. Asansör Firmasının Sorumluluğu	36
1.4.4.3. Yaptırımlar	36
1.4.5. Asansörlerdeki Tehlikeler	37
1.4.5.1. Kabin Dışındaki Kişilere Yönelik Tehlikeler	37
1.4.5.2. Kabin İçindeki Kişilere Yönelik Tehlikeler.....	37
1.4.6. Asansör Kullanımı Sırasında Dikkat Edilmesi Gerekenler	38

1.4.6.1. Asansör Kullanımında Dikkat Edilecek Hususlar.....	38
1.4.6.2. Asansörün Çağrılmasında.....	38
1.4.6.3. Asansöre Giriş/Çıkış Esnasında	38
1.4.6.4. Seyir Halinde.....	39
1.4.6.1. Diğer Güvenlik Kuralları.....	39
1.4.7. Asansörlerde Karşılaşılan Kazalar	40
1.5. Yangın Güvenliği	40
1.5.1. Tanımlar	41
1.5.2. Tehlike Sınıflandırması	42
1.5.3. Aktif ve Pasif Yangın Güvenlik Önlemleri	42
1.5.3.1. Pasif Güvenlik Önlemleri	43
1.5.3.1.1. Yangın Kompartımanı.....	43
1.5.3.1.2. Otomatik Kapanan Yangın Bölmesi	43
1.5.3.1.3. Isı ve Duman Yalıtımı.....	43
1.5.3.1.4. Havalandırma Kanalı Damperi.....	44
1.5.3.1.5. Duman Tahliyesi.....	44
1.5.3.1.6. Bina İçi ve Çevresinde Oluşabilecek Tehlikeli Gazlar	44
1.5.3.1.7. Kaçış Merdivenleri	45
1.5.3.1.8. Yangın Merdivenleri.....	45
1.5.3.1.9. Tahliye Kapıları.....	45
1.5.3.1.10. Acil Aydınlatma Sistemi	45
1.5.3.1.11. Kaçış Yolu Aydınlatması.....	46
1.5.3.1.12. Acil Durum Yönlendirmesi	46
1.5.3.1.13. Paratoner Sistem	46
1.5.3.1.14. Anons Sistemi	46
1.5.3.1.15. Uyarıcı İkaz Levhaları	46
1.5.3.2. Aktif Güvenlik Önlemleri.....	47
1.5.3.2.1. Yangın Söndürme Cihazları.....	47
1.5.3.2.2. Manuel İhbar ve Alarm Sistemleri	47
1.5.3.2.3. Otomatik Dedektörler	48
1.5.3.2.4. Yangın Dolapları.....	48
1.5.3.2.5. Hidrant Sistemleri	48
1.5.3.2.6. Sulu Sprinkler Sistemi (Yağmurlama Sistemi).....	49
1.5.3.2.7. Su Depoları	49
1.5.3.2.8. Yangın Su Basıncı.....	50
1.5.3.2.9. İtfaiye Su Verme Bağlantısı	50
1.5.3.2.10. Sabit Söndürme Sistemleri	50
1.5.4. Mevcut Yapılarda Yangın Güvenliği.....	51
1.5.5. Yangın Önleme ve Yangından Kurtarma Yönergeleri	51
1.5.6. Güvenliğiniz İçin Gerekli Talimatlar	52
1.5.6.1. Yangın Öncesi	52
1.5.6.2. Yangın Anında	53
1.6. Elektrik ile Çalışmalarda Güvenlik	54
1.6.1. Elektrik ile Çalışmalarda Bazı Riskler	54
1.6.2. Elektrik ile Çalışmalarda Alınabilecek Bazı Önlemler	54
KAYNAKÇA	56
KONTROL LİSTELERİ	57

1. APARTMAN VE SİTELERDE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ UYGULAMALARI

1.1. Apartman ve Sitelerde Acil Durum

1.1.1. Acil Durum Nedir?

Acil Durum; insanlara veya çevreye ciddi etkisi olabilme potansiyeline sahip olan ve ivedilik gerektiren tüm durum ve hâller olarak tanımlanabilir.

5902 sayılı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanun'da ise; toplumun tamamının veya belli kesimlerinin normal hayat ve faaliyetlerini durduran ya da kesintiye uğratan, acil müdahaleyi gerektiren olaylar ve bu olayların oluşturduğu kriz hâli olarak tanımlanmıştır [1].

Apartman ve sitelerde olası acil durumların neler olabileceğine bakıldığında öncelikle deprem ve yangın gibi tüm binayı etkileyebilecek durumlar öne çıkmakla birlikte tüm doğal afetler ve elektrik çarpması, yüksekte düşme, kazan patlaması vb. daha küçük çaplı kazalardan ortaya çıkabilecek durumların hepsi de acil durum olarak görülmektedir.

Yukarıda bahsedilen acil durumların gerçekleşmemesi, olası bir acil durumda yaralanma ya da ölümlerin olmaması ve geriye dönülmez kayıpların yaşanmaması amacıyla ne tür hazırlıkların yapılması, hangi malzemelere ihtiyaç olduğunun belirlenmesi ve kimlerin hangi eğitimleri almak suretiyle görevlendirilmeleri gerektiğine bakalım.

Ülkemizde yasal olarak acil durumlarla ilgili nelerin yapılması gerektiğini ifade eden

18.06.2013 tarihli İş yerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik yürürlükte. Söz konusu yönetmeliğin 1. Maddesi'ne bakıldığında; bu yönetmeliğin amacının, "iş yerlerinde acil durum planlarının hazırlanması, önleme, koruma, tahliye, yangınla mücadele, ilk yardım ve benzeri konularda yapılması gereken çalışmalar ile bu durumların güvenli olarak yönetilmesi ve bu konularda görevlendirilecek çalışanların belirlenmesi ile ilgili usul ve esasları düzenlemek" olduğunu görürüz.

Öncelikle acil durumlara karşı hazırlanması gerektiği sıklıkla ifade edilen Acil Durum Planının ne olduğu, nasıl hazırlanması gerektiği, yapılan çalışmanın tam olarak ne işe yaradığı ve olası bir acil durumda acil durum planının işlevinin neler olabileceği ile ilgili soruların yanıtlarına bakalım.

1.1.2. Acil Durumlar Hakkında Bina Sakinlerinin, Çalışanların Bilgilendirilmesi ve Eğitimi

Acil Durumlar Hakkında Yönetmeliğin 15. Maddesinde;

- Tüm çalışanlar acil durum planları ile söndürme, kurtarma, koruma ve ilk yardım ekiplerinde görevlendirilen destek elemanları hakkında bilgilendirilir.
- İşe yeni alınan çalışana ve herhangi bir işverenden geçici bir süre için çalışmak üzere devralınan çalışanlara, iş sağlığı ve güvenliği eğitimlerine ilave olarak acil durum planları ile ilgili bilgilendirme yapılır.
- Acil durum konularıyla ilgili özel olarak görevlendirilenler, yürütecekleri faaliyetler ile ilgili özel olarak eğitilir. Söndürme, kurtarma ve koruma ekiplerine verilecek özel eğitimler. Binaların Yangından Korunması Hakkındaki Yönetmelik hükümleri

saklı kalmak kaydıyla iş yerinde sağlık ve güvenlik hizmetini yürüten iş güvenliği uzmanı, iş yeri hekimi veya iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin işverence yürütülmesi halinde işveren tarafından verilebilir. Bu eğitimler, işveren ile eğitim verenlerce imzalanarak belgelendirilir. Ayrıca bu eğitimler; Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, işçi, işveren ve kamu görevlileri kuruluşları veya bu kuruluşlarca kurulan eğitim vakıfları ve ortaklaşa oluşturdukları eğitim merkezleri, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, üniversiteler, belediyeler veya itfaiyeler tarafından da verilebilir.

"İlk yardım ekibindeki destek elemanlarının alacağı ilk yardımcı eğitimlerinin İlk Yardım Yönetmeliği esaslarınca alınması sağlanır." denilmektedir.

Yukarıda ifade edilen maddelerin uygulanması, Acil Durumlarda müdahaleye yönelik doğru davranış biçimlerinin gelişmesine ve etkin olarak kullanılmasına katkı sağlayacaktır. Olası bir acil durumda hayati atılımların yapılmasında öncelikle doğru bilgilerin öğrenilmesi ve uygulanması oldukça önem arz etmektedir.

1.1.3. Acil Durum Planı

İş yerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmeliğin, Acil Durum Planının hazırlanması başlığında; Acil Durum Planının "Tüm iş yerleri için tasarım veya kuruluş aşamasından başlamak üzere acil durumların belirlenmesi, bunların olumsuz etkilerini önleyici ve sınırlandırıcı tedbirlerin alınması, görevlendirilecek kişilerin belirlenmesi, acil durum müdahale ve tahliye yöntemlerinin oluşturulması, dokümantasyon, tatbikat ve acil durum planının yenilenmesi aşamaları izlenerek hazırlanan plan." olarak tanımlanmıştır [2].

1.1.3.1. Acil Durum Planı Nasıl Hazırlanır?

Acil durum planlarının hazırlanmasında ilk adım mevcut apartman veya sitelerde acil durumların neler olduklarının belirlenmesi olduğunu ifade edilebilir. Bu aşamada apartman ve sitelerde meydana gelebilecek acil durumlar, yapılan risk değerlendirmesi sonuçları ile yangın, patlama, doğal afetler başta olmak üzere her türlü riskin ortaya çıkarabileceği sonuçlar dikkate alınarak belirlenir.

İkinci aşamada; acil durum ekibinin belirlediği acil durumların oluşturabileceği zararları önlemek veya en aza indirmek için gerekli tüm tedbirler alınır. Bu tedbirler belirlenirken gerekli durumlarda ölçüm ve değerlendirmeler yapılır. Alınacak tedbirler, risklerden korunma prensiplerine uygun olur ve toplu korumayı esas alacak özellikte olmasına dikkat edilir.

Üçüncü aşamada ise; acil durum müdahalesinin ve tahliyesinin nasıl yapılacağı belirlenmelidir. Yönetim acil durumların meydana gelmesi halinde uyarı verme, arama, kurtarma, tahliye, haberleşme, ilk yardım ve yangınla mücadele gibi

uygulanması gereken acil durum müdahale yöntemlerini belirlemeli ve yazılı hale getirmelidir. Ayrıca, tahliye sonrası, iş yeri içerisinde kalmış olabilecek çalışanların ve bina sakinlerinin belirlenmesi için sayım da dâhil olmak üzere gerekli kontrollerin yapılması sağlanır. Bina yönetimi, binada acil durumların meydana gelmesi halinde çalışanların ve sakinlerin bu durumun olumsuz etkilerinden korunması için bulundukları yerden güvenli bir yere gidebilmeleri amacıyla izlenebilecek uygun tahliye düzenlemelerini acil durum planında belirtir. Binadaki tüm çalışanlara ve sakinlere önceden gerekli talimatları verir. Binalardaki; yaşlı, engelli, gebe çalışanlar ile çocuklara tahliye esnasında refakat edilmesi için gerekli tedbirler alınır. Acil durum müdahale ve tahliye yöntemleri oluşturulurken çalışanlar ve kat sakinleri dışında ziyaretçi gibi binada bulunması muhtemel diğer kişiler de göz önünde bulundurulur. Acil durum müdahale ve tahliye yöntemleri, yakındaki işyerleri, komşu siteler, apartmanlar ve çevreden gelebilecek olumsuz etkiler de dikkate alınarak belirlenmesi önem arz etmektedir.

Tahliye yöntemleri belirlendikten sonra yapılması gereken işlem; acil durum ekipleri ve görevlerinin belirlenmesidir [2].

1.1.3.2. Acil Durum Ekipleri

- **Söndürme Ekibi:** İş yerinde çıkabilecek yangınlara derhal müdahale ederek mümkünse yangını kontrol altına almak, yangının genişlemesine mani olmak ve söndürme faaliyetlerini yürütmekle görevli ekiptir.
- **Kurtarma Ekibi:** İş yerlerinde acil durum sonrası; çalışanların, ziyaretçilerin ve diğer kişilerin arama ve kurtarma işlerini gerçekleştirmekle görevli ekiptir.
- **Koruma Ekibi:** Acil durum nedeniyle ortaya çıkması muhtemel panik ve kargaşayı önlemek, acil durum ekipleri arasındaki koordinasyon işlerini gerçekleştirmek, sayım işlerini yürütmek, gerektiğinde ilgili ulusal ve yerel kurumların müdahale ekiplerine bilgi vermekle görevli ekiptir.
- **İlk Yardım Ekibi:** Acil durumdan olumsuz etkilenen kişilerin ilk yardım müdahalelerini gerçekleştirmekle görevli ekiptir [2].

Bina yönetimi yukarıda yer alan ekiplerden söndürme, kurtarma ve koruma ekiplerinin her biri için apartman ve sitelerin az tehlikeli sınıfta olmalarından dolayı, her 50 sakin ve çalışan sayısına 1 kişi görevlendirilmelidir. İlk yardım ekibi konusunda ise; 29/7/2015 tarihli ve 29429 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan İlk Yardım Yönetmeliği esaslarında ifade edilen apartman ve sitelerin az tehlikeli sınıfta değerlendirilmeleri gereği; ilkyardımcıların her 30 kişide bir kişinin ilgili ilkyardımcı eğitiminin aldırılması suretiyle görevlendirilmesi sağlanır.

10’dan az çalışan ya da sakinin olduğu binalarda ise; acil durumlara ilişkin ulusal ve yerel kurum ve kuruluşlarla irtibatı sağlamak ve birinci fıkrada yer alan ekiplerden söndürme, kurtarma ve koruma ekiplerinin tamamı için uygun donanıma sahip ve özel eğitilmiş en az bir çalışanın destek elemanı olarak görevlendirilmesi yeterlidir.

Her konu için birden fazla çalışanın görevlendirilmesi gereken binalarda bu çalışanlar konularına göre ekipler halinde koordineli olarak görev yapar. Her ekipte bir ekip başı bulunur. Yönetim tarafından acil durumlarda ekipler arası gerekli koordinasyonu sağlamak üzere koruma ekibinden sorumlu veya sorumlular görevlendirilir.

Acil durum ekiplerinde görevlendirilen destek elemanlarının adı, soyadı, ünvanı, sorumluluk alanı ve iletişim bilgilerini içeren liste, binada çalışanların ve sakinlerin görüş seviyesine uygun yükseklikte ve görünür bir şekilde asılması sağlanır.

Acil durum ekiplerinde görevlendirilen destek elemanlarının binadan ayrılma ya da taşınma vb. yer değişikliği gibi durumlarda yerine yeniden görevlendirme yapılarak, destek elemanı eksikliği yaşanmasının önüne geçilir.

EK-3 (Ek:RG-1/10/2021-31615)

Tablo 3. Ekiplerin Görevlendirilmesine İlişkin Örnek Tablo

Söndürme, kurtarma ve koruma ekiplerinin her biri için görevlendirilecek asgari destek elemanı sayısı	Toplam görevlendirilecek destek elemanı sayısı	Az Tehlikeli Sınıf Çalışan sayısı	Tehlikeli Sınıf Çalışan sayısı	Çok Tehlikeli Sınıf Çalışan sayısı
1	1*	1-9	1-9	1-9
1	3	10-50	10-40	10-30
2	6	51-100	41-80	31-60
3	9	101-150	81-120	61-90
... **	... **	... **	... **	... **

*10’dan az çalışanı olan iş yerlerinde söndürme, kurtarma ve koruma ekiplerinin tamamı için en az bir çalışanın destek elemanı olarak görevlendirilmesi yeterlidir.

** Söndürme, kurtarma ve koruma ekiplerinin hesaplanmasında yukarıda belirtilen çalışan sayılarındaki artış dikkate alınarak yönetmeliğin 11 inci maddesinin üçüncü fıkrasına uygun olarak destek elemanı sayısı belirlenir ve görevlendirilir." [2], [3]

1.1.3.3. Acil Durum Planı Hazırlama

Acil durum planları hazırlanırken dikkat edilmesi gereken hususlara bakıldığında;

- Bina kat planları ve yerleşim planı temin edilir. Plan üzerinde her katta kaç kişinin nerelerde bulunduğu belirlenir.
- Binada her türlü çıkış istikameti plan üzerinde mutlaka gösterilir ve tüm merdivenlerin, çıkış kapılarının mutlaka planda net görülecek biçimde yerleri belirlenir.
- Bir kişinin bir metre işgal edeceği varsayılarak merdivenlerin kullanımına yönelik hesaplamalar yapılır, tahliye anında yeterli olup olamayacağına karar verilerek ihtiyaç duyulan tedbirler alınır.
- Bina dışında toplanma bölgesi belirlenir, belirlenen alanın tehlikelerden uzak ve kolluk kuvvetlerinin, itfaiye ve ambulans gibi ekiplerin binaya girmesine engel olmayacak biçimde olmasına dikkat edilir.
- Tahliye edilemeyen personel ya da sakinlerin binada güvende bekleyebileceği noktalar belirlenir ve planda gösterilir.
- Binada yaşayan ve çalışanlar arasından tahliye sırasında özel ilgi gerektirenler belirlenir. Bunlar;

Engelli olan, aşırı kilolu veya yaşı gereği hareket kabiliyeti sınırlı olanlar, panik atak yaşama ihtimali olanlar, astım, kalp ve damar, vb. hastalıkları olanlar, sağlık geçmişinde ağır hastalık ve ameliyat hikâyesi olanlar ve hamile olanlar için öncelikle tedbir alınmalıdır.

Bina tahliye sorumlusu; tahliye planının uygulanmasını sağlayacak güvenlik amiri, bina yöneticisi gibi personel olabilir.

Her katta kat tahliye sorumluları belirlenir ve tahliye grup liderleri görevlendirilir. Liderler, gruplarını tahliye istikametine yönlendirir ve toplanma bölgesine gitmelerini sağlarlar [2].

Hazırlanacak olan acil durum planının dokümantasyon aşamasında; planın kapsamı ve nasıl yapılması gerektiğine dair başlıklar aşağıdadır.

- Apartman ya da sitenin adresi ve işverenin adı.
- Hazırlayanların adı, soyadı ve ünvanı.
- Hazırlandığı tarih ve geçerlilik tarihi.
- Belirlenen acil durumlar.
- Alınan önleyici ve sınırlandırıcı tedbirler.
- Acil durum müdahale ve tahliye yöntemleri.
- Binada aşağıdaki unsurları içeren daireleri veya bina bölümlerini gösteren tahliye planının olması gerektiğini görürüz.

Acil durum planında acil durumlarda kullanılacak malzemelerin, bölümlerin, hatta varsa acil durum istasyonu niteliğinde ki odaların planda yerlerinin net olarak gösterilmesi oldukça önemlidir.

Acil durum planında gösterilmesi gereken alanlar;

- Yangın söndürme amaçlı kullanılacaklar da dâhil olmak üzere acil durum ekipmanlarının bulunduğu yerler.
- İlk yardım malzemelerinin bulunduğu yerler.
- Kaçış yolları, toplanma yerleri ve bulunması halinde uyarı sistemlerinin de yer aldığı kroki.
- Görevlendirilen çalışanların ve varsa yedeklerinin adı, soyadı, unvanı, sorumluluk alanı ve iletişim bilgileri.
- Acil durumlarla ilgili ulusal ve yerel kurum ve kuruluşların acil durum irtibat numaraları.
- Binalarda kimyasal yayılım, parlama veya patlama tehlikesi ve benzeri özel riskleri barındıran bölümler.
- Binalarda elektrik ve gaz akışının kesim noktaları, vanaları vb. yerlerdir [2].

EK-1 (Ek:RG-1/10/2021-31615)

Tablo 4. Acil Durum Planı Formu

Hazırlayanın Adı Soyadı: Ünvanı:	ACİL DURUM PLANI	Hazırlanma Tarihi: Geçerlilik Tarihi: Rev. No: Rev. Tarihi:
1. APARTMAN/SİTE BİLGİLERİ İŞ YERİ ADI/ÜNVANI: ADRES: İLETİŞİM: İŞVERENİN ADI SOYADI/ÜNVANI: TEHLİKE SINIFI: ÇALIŞAN SAYISI: SAKİN SAYISI:		
2. İŞ YERİ İÇİN BELİRLENEN ACİL DURUMLAR ACİL DURUM 1: ACİL DURUM 2: ACİL DURUM 3:		
3. TOPLANMA YERİ (Bu bölümde, site veya apartmanlarda toplanma yerini işaret eden kroki yer alacaktır)		

4. İŞ YERİNİ DIŞARIDAN ETKİLEYEBİLECEK İŞ YERLERİ (Bu bölümde, binanın acil durumlar açısından etkilenebileceği binalar hakkında, asgari olarak, faaliyet konusu ve ne tür bir etkiye neden olabileceğine ilişkin bilgiler yer alacaktır.)

5. ÖNLEYİCİ VE SINIRLANDIRICI TEDBİRLER (Bu bölümde bina için belirlenen “her acil durum için” acil durumun olumsuz etkilerini önleyici ve sınırlandırıcı tedbirler yer alacaktır.)

BELİRLENEN ACİL DURUM	ÖNLEYİCİ VE SINIRLANDIRICI TEDBİRLER
Acil durum 1	
Acil durum 2	
Acil durum 3	
...	

6. MÜDAHALE YÖNTEMLERİ (Bu bölümde, bina için belirlenen “her acil durum” için müdahale yöntemleri belirlenecektir. Müdahale yöntemleri, akış şeması veya maddeler halinde sıralanan prosedürler şeklinde oluşturulabilir.)

7. TAHLİYE PLANLARI (Bu bölümde, binanın “her bölümü” için hazırlanan tahliye planları yer alacaktır. Tahliye planlarında asgari olarak;

- yangın söndürme amaçlı kullanılacaklar da dâhil olmak üzere acil durum ekipmanlarının bulunduğu yerler,
- ilk yardım malzemelerinin bulunduğu yerler,
- kaçış yolları, toplanma yerleri ve -bulunması halinde- uyarı sistemlerinin de yer aldığı kroki,
- görevlendirilen destek elemanlarının ve varsa yedeklerinin adı, soyadı, ünvanı, sorumluluk alanı ve iletişim bilgileri,
- acil durumlarla ilgili ulusal ve yerel kurum ve kuruluşların acil durum irtibat numaraları
- iş yerlerine ait özel risk (kimyasal yayılım, parlama veya patlama tehlikesi vb.) barındıran bölümler,
- elektrik ve gaz akışının kesim noktaları ve vanaları.

bulunmalıdır.

Acil durum planı kapsamında hazırlanan tahliye planları, bina ve eklentilerinin giriş ve çıkışları ile katlarda, çalışanların görüş seviyesine uygun yükseklikte ve görünür bir şekilde asılır.)

8. ACİL DURUM EKİPLERİ (Site ve apartmanlarda acil durumlara müdahale ve acil durumlara mücadele için söndürme ekibi, kurtarma ekibi, koruma ekibi ve ilk yardım ekibi olmak üzere 4 ekip görevlendirmelidir. Görevlendirilecek çalışan sayıları ile ilgili açıklama tablosu aşağıda verilmiştir:

Söndürme, Kurtarma ve Koruma ekipleri için görevlendirilecek destek elemanı sayıları;

Tehlike Sınıfı	Çalışan Sayısı
Az tehlikeli	Her 50 çalışana kadar 1'er kişi
Tehlikeli	Her 40 çalışana kadar 1'er kişi
Çok tehlikeli	Her 30 çalışana kadar 1'er kişi

10'dan az çalışanı olan iş yerlerinin söndürme, kurtarma ve koruma ekiplerinin tamamı için en az 1 destek elemanı görevlendirmeleri yeterlidir.

İlk yardım ekibinde belirlenecek destek elemanı sayısı için 29/7/ 2015 tarihli ve 29429 sayılı Resmî Gazete 'de yayımlanan İlk Yardım Yönetmeliği dikkate alınır.

SÖNDÜRME EKİBİ

Sıra No	Adı Soyadı	Sorumluluk Alanı*	Ekipteki Görevi	İş-Ev Tel	Cep Tel	İmza
1			Ekip Başı			
2			Ekip Personeli			
3			Ekip Personeli			
...						

KURTARMA EKİBİ

Sıra No	Adı Soyadı	Sorumluluk Alanı	Ekipteki Görevi	İş-Ev Tel	Cep Tel	İmza
1			Ekip Başı			
2			Ekip Personeli			
3			Ekip Personeli			
...						

KORUMA EKİBİ						
Sıra No	Adı Soyadı	Sorumluluk Alanı	Ekipteki Görevi	İş-Ev Tel	Cep Tel	İmza
1			Ekip Başı ** (Koordinasyonla görevli)			
2			Ekip Personeli** (Koordinasyonla görevli)			
3			Ekip Personeli			
...						
İLK YARDIM EKİBİ						
Sıra No	Adı Soyadı	Sorumluluk Alanı	Ekipteki Görevi	İş-Ev Tel	Cep Tel	İmza
1			Ekip Başı			
2			Ekip Personeli			
3			Ekip Personeli			
...						
* Sorumluluk alanı; destek elemanının, acil durumlara ilişkin görevini gerçekleştireceği iş yerinin ilgili birim veya bölümüdür. ** Acil durum ekiplerinin koordinasyonu için koruma ekibinden sorumlu veya sorumlular tabloda belirtilmelidir. Acil Durum Planını Onaylayan (İşveren/İşveren Vekili) Adı Soyadı: İmza:						

Acil durum planı hazırlandıktan sonra, bina yönetimi tarafından onaylanır. Onaylanan acil durum planının sayfaları numaralandırılarak; hazırlayan kişiler tarafından her sayfası paraflanıp, son sayfası imzalanır. Acil durum planı, acil durumla mücadele edecek ekiplerin kolayca ulaşabileceği şekilde iş yerinde saklanır. Acil durum planı kapsamında hazırlanan tahliye planı, iş yeri bina ve eklentilerinin giriş ve çıkışları ile katlarda, çalışanların görüş seviyesine uygun yükseklikte ve görünür bir şekilde asılır [2].

1.1.3.4. Acil Durum Planının Yenilenmesi

Acil Durumlar Hakkında Yönetmeliğin 14. Maddesinde; iş yerinde veya yakın çevresinde, belirlenmiş olan acil durumları etkileyebilecek veya yeni acil durumların ortaya çıkmasına neden olacak değişikliklerin meydana gelmesi halinde acil durum planı tamamen veya kısmen yenilenir.

Hazırlanmış olan acil durum planları; tehlike sınıfına göre çok tehlikeli, az tehlikeli iş yerlerinde en geç altı yılda bir yenilenir.

Apartman ve sitelerde veya yakın çevresinde belirlenmiş olan acil durumları etkileyebilecek veya yeni acil durumların ortaya çıkmasına neden olacak değişikliklerin meydana gelmesi halinde acil durum planı tamamen veya kısmen yenilenir [2].

1.1.4. Tatbikat

Acil durum tatbikatı, kişinin acil durum esnasında nasıl davranması gerektiğini bilmesi açısından hayati öneme sahip bir uygulama olarak tanımlanmaktadır.

Acil Durumlar Hakkında Yönetmeliğin *13. Maddesinde hazırlanan acil durum planının uygulama adımlarının düzenli olarak takip edilebilmesi ve uygulanabilirliğinden emin olunması için iş yerlerinde, ikinci fıkrada belirtilen süreleri aşmamak kaydıyla belirlenen periyotlarla tatbikat yapılır, denetlenir ve gözden geçirilerek gerekli düzeltici ve önleyici tedbirler alınır. Gerçekleştirilen tatbikatın tarihi, görülen eksiklikler ve bu eksiklikler doğrultusunda yapılacak düzenlemeleri içeren tatbikat formu hazırlanır [2].

Acil durum planları olması gerektiği gibi binanızda herhangi bir acil durum ve tahliyesine yönelik tüm sorulara yanıt alabileceğiniz bir biçimde hazırlandıktan sonra uygulamalı olarak varsa mevcut eksikliklerin giderilmesi, planın uygulanabilirliğinden emin olunması ya da gerekli eklemelerin yapılması, gerekli düzeltici ve önleyici tedbirlerin alınması için tatbikatlar yılda en az bir defa olmak suretiyle programlanarak gerçekleştirilmelidir. Bu işleme istinaden hazırlanan tatbikat raporları hazırlanarak, belirlenen eksikliklerin ivedilikle giderilmesi için gereken işler yapılmalıdır. Ayrıca, gerçekleştirilen tatbikat neticesinde varsa aksayan yönler ve kazanılan deneyimlere göre acil durum planları gözden geçirilerek gerekli düzeltmeler yapılır [2].

Çok sahalı iş yerlerinde tatbikatlar yönetimin koordinasyonu ile yürütülür [2].

* MADDE 13 – (1) (Değişik:RG-1/10/2021-31615) Hazırlanan acil durum planının uygulama adımlarının düzenli olarak takip edilebilmesi ve uygulanabilirliğinden emin olunması için iş yerlerinde, ikinci fıkrada belirtilen süreleri aşmamak kaydıyla belirlenen periyotlarla tatbikat yapılır, denetlenir ve gözden geçirilerek gerekli düzeltici ve önleyici tedbirler alınır. Gerçekleştirilen tatbikatın tarihi, görülen eksiklikler ve bu eksiklikler doğrultusunda yapılacak düzenlemeleri içeren tatbikat formu hazırlanır. Tatbikat formu hazırlanırken kullanılabilecek örnek form Ek-2’de yer almaktadır.

(2) (Ek:RG-1/10/2021-31615)(1) Tatbikat 19/9/2013 tarihli ve 28770 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Maden İşyerlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği kapsamındaki işyerleri için anılan Yönetmelik hükümlerine göre, diğer işyerleri için en geç yılda bir yapılır.

(3) Gerçekleştirilen tatbikat neticesinde varsa aksayan yönler ve kazanılan deneyimlere göre acil durum planları gözden geçirilerek gerekli düzeltmeler yapılır.

(4) Birden fazla iş yerinin bulunduğu iş merkezleri, iş hanlarındaki iş yerlerinde tatbikatlar yönetimin koordinasyonu ile yürütülür.

EK-2 (Ek:RG-1/10/2021-31615)

Tablo 5. Tatbikat Formu

İş yeri Adı/Ünvanı:	
Tatbikat Adı:	Tatbikat Tarihi:
Tatbikat Türü: Yangın Patlama Doğal Afet (.....) Tehlikeli kimyasal, biyolojik, radyoaktif Zehirlenme veya salgın hastalıklar ve nükleer maddelerden kaynaklanan yayılım Sabotaj Diğer (.....)	
Tatbikata Katılım Sayıları Katılan Kişi Sayısı: Toplanma Yerindeki Sayım Sonucu:	
Tatbikat Süreleri Başlangıç saati: Bitiş saati:	
Tatbikat Konumu: (alan, bina, iş yeri bölümü vs.)	
Tatbikatın Amacı	
Tatbikat Sonrası Değerlendirme	
Tatbikat esnasında doğru yapılanlar:	
Tatbikat esnasında yanlış yapılanlar:	
Çıkarılan sonuçlar:	
Tatbikatı Yürüten Adı Soyadı: Ünvanı: İmza:	Tatbikatı Onaylayan (İşveren/İşveren Vekili) Adı Soyadı: İmza

1.2. Apartman ve Sitelerde Temizlik ve Düzen

Temizlik hizmetleri apartman veya sitelerde düzen ve hijyeninin sağlanmasına yönelik dolayısıyla insan sağlığına doğrudan olumlu katkı sunan, binalarda önemi oldukça büyük hizmet alanı olmakla beraber, bu hizmet dâhilinde olası iş kazalarının önüne geçilmesi dikkate alınması gereken bir konudur. Konuya ilişkin tehlike ve riskleri belirleyip tedbir önerileri alınmadığında iş kazalarının gerçekleşme ihtimali ne yazık ki yüksek olacaktır.

Temizlik hizmetleri bina yönetiminin bünyesinde olsun veya olmasın, alt işverenle anlaşılrsa dahi bu hizmete ilişkin risk analizi raporu hazırlanmalıdır. Hazırlanan risk analizi çalışma alanının bütününe kapsamalıdır. Temizlik personelinin sorumlu olduğu alanın nereler olduğu düşünülürse, daire kapılarının dışında ve apartman veya sitenin bahçe dış cephesinin içerisinde kalan açık ve kapalı alanlar, sosyal tesisler ve binanın içinde yer alan özel mülk dışındaki sığınak, kazan dairesi, otopark vb. gibi ortak kullanıma açık olan tüm yerlerdir.

Tek bir kapıcı veya temizlik personelinin çalıştığı az tehlikeli sınıfta yer alan apartmanlar için Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından yayımlanan kontrol listesini hazırlamak yeterli olacaktır. Ancak birçok hizmet kolunu içeren ve her bir hizmet kolunda birden fazla personelin çalıştığı rezidans ve siteler için her bir hizmet koluna ilişkin ayrı risk değerlendirme çalışmalarının yapılması önerilir.

Temizlik hizmetlerinde görevli kişilerin iş güvenliği eğitimlerinin eksik veya yetersiz olması, pek çok kişinin güvenliğini riske sokacak tehlikeli hareketlerde bulunmasına yol açabilir. Bu nedenle eğitimlerin etkin ve düzenli olarak yapılmasına dikkat edilmelidir.

Apartman ve sitelerde temizlik esnasında olası tehlikeli davranışlar, riskler ve alınması gereken tedbirlere örnek durumlar aşağıda ifade edilmiştir.

- **Zeminin Islak Bırakılması:** Kaymaya bağlı olarak düşme ve yaralanmaya yol açabilir. Dolayısıyla temizlik yapıldıktan sonra alanın temizliğinin hemen akabinde zeminde kurulama işlemi yapılması gereklidir.
- **Gelişi Güzel Kullanılan Ortada Bırakılan Kimyasallar:** Kimyasala maruz kalma, meslek hastalıklarına yol açma riski taşımaktadır. Temizlik yapıldıktan sonra zeminde kimyasal madde bulundurulmamalı, hemen ilgili depolara kaldırılmalıdır.
- **Kullanılan Kimyasalların MSDS (Malzeme Güvenlik) Formu Olmaması:** Bilinçsiz kullanım zehirlenmelere yol açabilir. Kullanılan kimyasal maddelerin malzeme güvenlik formları olmalı ve talimatlara göre kullanılarak aşırıya kaçılmamalıdır.
- **Kişisel Koruyucu Donanım Kullanılmaması:** Hastalık, zehirlenme, doku tahribatı ve alerjiye neden olabilir. Bu nedenle temizlik yaparken kişisel koruyucu donanımlardan önlük, ağızlık ve eldiven gibi koruyucu ekipmanlar kullanılmalıdır.
- **Temizlik İşleri ile Uğraşan Personelin Periyodik Sağlık Taramalarının Yapılması:** Meslek hastalıklarının erken teşhisi ve tedavisi için önemlidir. Temizlik işleri ile uğraşan personellerin yılda en az 1 defa tam taramalı sağlık muayenesinden geçmesi gerekmektedir.

- **Çöp Toplayan Personelin Demir, Metal Batmalarına Karşı Tetanos Aşısı Vurulmaması:** Hastalık, yaralanma çöp toplayan personelin kişisel koruyucu donanımları kullanması ve metal, demir vb. kesme ve batmalara karşı tetanos aşısı vurulması gerekmektedir.
- **İlk Yardım Dolabının Olmaması:** Dolapta uygun tıbbi malzeme bulunmaması uygun şekilde ilk yardım yapılmamasına neden olmaktadır. Personelin kolaylıkla ulaşabileceği bir bölüme ilk yardım dolabı yapılarak tıbbi malzemelerin düzenli olarak kontrol edilmesi gerekmektedir.

1.2.1. Bireysel Temizlik ve Diğer Ev Hizmetlerinde 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Kapsamı

Gündelik temizlik adı altında çalışan bay ve bayan işçiler herhangi bir işverenden bağımsız kendi nam ve hesabına çalışan ancak herhangi bir sağlık güvencesi bulunmayan kişilerdir. Bu kişilerin hem iş güvenliğine hem de yasal çalışma haklarına kavuşmaları için pek çok çalışma ve bildirimler yapılmasına karşın hala tam anlamıyla uygulanabilir bir sistem kurulamamıştır.

Bir ay süreyle haftanın her günü temizlik hizmeti veren çalışanların hem 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu hem de 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu kapsamında değerlendirilmeleri mümkün iken; haftanın belirli günleri aynı yerde hizmet veren ancak her gün farklı adreste hizmet sunan çalışanlar için Borçlar Kanunu geçerli sayılmış, 6331 sayılı ve 5510 sayılı kanunların kapsamı dışında tutulmuştur.

Ek-9. Madde kapsamına ev hizmeti olarak tarif edilen işlerde çalıştırılanlar, yani temizlik, ütü, yemek, çamaşır, bulaşık yıkama, alışveriş ve bahçe işlerini yapanlar ile çocuk, yaşlı ve özel bakıma muhtaç olan kişilerin bakımını üstlenen kişiler alınmıştır. Ayrıca ev içinde yaşayanları evden alarak alışverişe, gezmeye götüren yani ev içindekilere şoförlük hizmeti verenler de Ek-9 kapsamında değerlendirilmişlerdir. Ancak bu işleri yapan kişilerin üçüncü dereceye kadar hısımlar dışından olmaları da aranan şartlardandır [4].

Ek-9 da belirtilen kişiler için, 1 Nisan 2015 tarihi itibarıyla "gündelikçilerin sigortalanması" konusundayeni düzenleme hayata geçmiş ve Resmi Gazete'de yayımlanmıştır. Bu düzenlemeye göre 1 gün, 1 saat bile olsa ev hizmetleri kapsamında işçi çalıştıran herkes bu kişileri sigortalatmak zorundadır. Bugüne kadar bu konuda denetimler olmasa da profesyonel yönetimleri bulunan apartman ve sitelerde ev sahibinin özel rızası olmadıkça genel olarak dışarıdan gelen kişiler çalıştırılmamakta, anlaşmalı temizlik firmalarından gelen sigortalı personelin hizmet vermesi teşvik edilmektedir. Esasen asgari ücret tutarının sadece %2'si prim olarak yatırılarak hizmetlileri iş kazaları ve meslek hastalıklarına karşı sigortalamak mümkün olmasına karşın işlemlerin karışıklığı nedeniyle ev sahipleri tarafından uygulamanın yaygınlaşması başırlanamamıştır [4].

1.2.2. Binaların İlaçlanması İle İlgili Hususlar

Birçoğumuzun yaşam alanı olan site ya da apartmanlarda haşere ya da kemirgenler

çeşitli nedenlerle yaşadığımız bu alanlara da girip üreyebilirler. Söz konusu haşere ve kemirgenler çatı, bodrum, merdiven boşluğu, havalandırma boşlukları, logarlar ve bahçe gibi alanlara yerleşebilirler.

Bilindiği gibi böcekler ve fareler loş, karanlık ve nemli alanları daha çok severler. Bu gibi alanlarda ne yazık ki daha çabuk üreme yaparak hızla çoğalırlar. Özellikle loş alanların tetkiki ve takibi, düzenli temizliğinin sağlanması açısından oldukça önemlidir. Bunun yanı sıra site ve apartmanların hijyeni bakımından haşere ve kemirgenlere düzenli ilaçlama yapılarak, insan sağlığına olumsuz etkilerinin önüne geçilmesi gerekir. Böcek ve fare ilaçlamasının yıl içerisinde düzenli ya da belirlenen periyodik aralıklarla yapılması, apartman ve site alanlarında hijyenik ortamın sağlanmasında etkili olacaktır. Ayrıca, haşere ve fareler için her daim iyi bir gözlem yapılmalı ve karşılaşıldığında da ilaçlama yapılmalıdır.

Bu alanlarda yapılan ilaçlamalarda oldukça dikkatli olunmalıdır. Çünkü bu alanlar toplu yaşam alanlarıdır. Yapılacak olan böcek ya da fare uygulamasının mutlaka uzman kişilerle yapılmalı, insan sağlığını riske sokabilecek kimyasalların kullanılmamasına dikkat edilmeli, kullanılan ilaçlarında belirtilen zehirlenme süreleri göz önünde bulundurulmalı ve kesinlikle belirtilen süreler dâhilinde ilaçlama yapılan alanda sakinlerin bulunmaması sağlanmalıdır.

Ayrıca ilaçlama yapan çalışanların uygun kişisel koruyucu ve donanım kullanması sağlanmalı, zehirlenme ya da kimyasal maruziyetten kaynaklı herhangi bir sağlık probleminin önüne geçilmesi sağlanmalıdır.

1.3. Apartman ve Sitelerde Sorumluluklar

1.3.1. Yasal Sorumluluklar

30.06.2012 tarihinde Resmi Gazetede 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu yayımlanmıştır. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın yayınlamış olduğu iş yeri tehlike sınıfları tebliği ekinde kapıcıların çalıştırıldığı apartman iş yerleri az tehlikeli iş kolunda yer almış ve bu hizmet faaliyeti 81.21.01 koduyla " Binaların Genel Temizliği" olarak isimlendirilmiştir. Az tehlikeli kapsamda yer alan ve 10'dan az çalışanı olan apartman iş yerleri için;

-İş Güvenliği Uzmanı,

-İş yeri Hekimi, bulundurma veya bu hizmeti ortak sağlık ve güvenlik birimlerinden sağlama zorunluluğu 01.07.2016 tarihinde uygulamaya konulacağı hedeflenmiştir. Ancak İş Sağlığı ve Güvenliği Mevzuatı'nda yer alan diğer yükümlülükler apartman iş yerleri de dâhil olmak üzere tüm iş yerleri için 30 Aralık 2022'de başlamış bulunmaktadır.

1.3.2. Eğitim

Anadolu Üniversitesi ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı iş birliği ile hayata geçirilen "İşveren ve İşveren Vekilinin İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi" e-sertifika programı sayesinde 10 kişinin altında çalışanı bulunan ve az tehlikeli sınıfta yer alan iş yerlerinde, işveren ve işveren vekilleri iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerini kendileri yürütebileceklerdir.

Ayrıca herhangi bir diploma derecesi aranmaksızın 18 yaşını doldurmuş herkes sertifika programına başvuru yaparak bu fırsattan yararlanabilecektir. <http://esertifika.anadolu.edu.tr/duyurular> adresinden işveren ve işveren vekili olarak adlandırılan apartman ve site yöneticileri başvurularını yapabilirler. İnternet üzerinden uzaktan eğitim sistemi ile sunulan dersler yaklaşık 2 ay sürmekte ve sonrasında belirlenen sınav merkezlerinde yapılacak olan sınavdan 50 puan ve üzeri alanlar sertifika almaya hak kazanacaklardır.

Sınavdan 15 gün sonra adayların başarı durumunu gösteren "Sınav Sonuç Belgesi" internette yayınlanacaktır. Sınav sonuçları ayrıca Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na bildirilecektir. İSG hizmetlerini üstlenmek isteyen ve sınavı kazanan işveren veya işveren vekilleri "İSG-KATİP" sistemine internet üzerinden kayıt yaptırmaları halinde, iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerini yürütebileceklerdir.

1.3.3. Apartman ve Site Yönetiminde İş Kazaları ve Meslek Hastalıkları Bildirimleri

İş kazaları hem işveren hem de çalışanlar tarafından gerçekleştiğinde üzücü olaylar olmakla birlikte hem işverenin yükümlülüğü hem de çalışanın yasal sorumlulukları kapsamında bildirimlerinin yapılması gerekmektedir.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 14'üncü maddesine göre, daha önce Çalışma ve İş Kurumu İl Müdürlüklerine de (Bölge Müdürlüklerine) yapılan iş kazası ve meslek hastalıkları bildirimleri, 31 Aralık 2012 tarihinden itibaren artık sadece Sosyal

Güvenlik Kurumu'na yapılmaktadır. Bu uygulama ile iş yeri ve çalışan bildirimlerinden sonra iş kazası ve meslek hastalığı bildirimlerinde de tek bildirimle geçilmiştir.

1.3.3.1. İş Kazasında Yapılması Gereken İdari İşlemler

1. İş kazasına uğrayan çalışana derhal gerekli sağlık yardımları yapılır.
2. İş yeri kaza raporu düzenlenir. Görgü tanıklarının ifadesi alınır.
3. Kaza kolluk kuvvetlerine derhal bildirilir.
4. Kaza ile ilgili iş kazası raporu ve tutanakları ilgili Sigorta Müdürlüğüne 3 iş günü içerisinde bildirimleri yapılır.

1.3.3.2. İş Kazası Bildiriminin Sigortalıya Sağladığı Haklar

- Geçici iş göremezlik ödeneği,
- Sürekli iş göremezlik geliri,
- Ölen sigortalının hak sahiplerine gelir bağlanması,
- Gelir bağlanmış olanın kız çocuklarına evlenme ödeneği,
- Ölen işçi için cenaze ödeneği.

İş kazasının belirtilen sürede işveren tarafından SGK'ya bildirilmemesi halinde, işçi SGK'ya ihbarda bulunduğu, ihbar tarihine kadar geçen süre için sigortalıya ödenecek geçici iş göremezlik ödeneği, SGK tarafından işverenden tahsil edilip işçiye ödenir ve bu nedenle de işçi hak kaybına uğramamış olur.

1.3.3.3. Meslek Hastalıkları Bildiriminde İşveren Sorumluluğu

İş kazası ve meslek hastalığı bildiriminde işverenin sorumluluğu, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 21'nci maddesinde belirtilmiştir.

İşverenin İş Kazası ve Meslek Hastalığı ile İlgili Sorumluluğu;

- İşverenin kastı,
- Çalışanların sağlığını koruma ve iş güvenliği ile ilgili mevzuat hükümlerine aykırı hareketi,
- Veya suç sayılabilir hareketi sonucu olmuşsa, hak sahibine yapılması gereken ödemeler işverene ödettirilmektedir.

İşveren sigortalının meslek hastalığına tutulduğunu öğrenir veya durum kendisine bildirilirse, bunu yasal süreleri içinde SGK'ya bildirmekle yükümlüdür. Bu yükümlülüğü yerine getirmeyen veya haber verme kâğıdında belirtilen bilgiyi kasten eksik veya kasten yanlış bildiren işveren, ileride doğacak kurum zararlarından sorumlu sayılmaktadır.

1.3.3.4. Meslek Hastalığı Bildirim Usulleri

• İş Yeri Hekimi Tarafından Çalışanın Sevk Edilmesi

İş yeri hekimlerince meslek hastalığı ön tanısı konulan vakalar SGK tarafından yetkilendirilen sağlık hizmeti sunucularına sevk edilirler. Sigortalıların meslek hastalığı sonucu meslekte kazanma gücü kaybı oranları tespitinde esas alınacak sağlık kurulu raporlarını düzenlemeye Ankara, İstanbul ve Zonguldak'ta bulunan Sağlık Bakanlığı Meslek Hastalıkları Hastaneleri, Eğitim Araştırma Hastaneleri (EAH) ve Devlet Üniversite Hastaneleri yetkilendirilmiştir. Sağlık hizmeti sunucularının düzenlemiş oldukları sağlık kurulu raporlarına istinaden, vakaların ilk defa çalışmaya başladığı tarihten sonra vücutlarında oluşan hasarların veya tedavi edilemeyen hastalıkların, mesleki olup olmadığına karar verilmesi ve mevcut hastalıkların çalışma gücünde ve meslekte kazanma gücü oranında azalmaya yol açıp açmadığı SGK Sağlık Kurullarınca belirlenir. Çalışan veya emekli kişi talep ettiği takdirde SGK İl Müdürlüğü veya Sosyal Güvenlik Merkezlerine meslekte kazanma gücü azalma oranının tespiti için sağlık kurulu raporları ile birlikte başvuruda bulunabilir. Yetkilendirilmiş sağlık hizmeti sunucuları meslek hastalığı tanısı koydukları vakaları en geç 10 gün içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirmek zorundadır. Meslek hastalığı açısından yapılan incelemeler sonucunda düzenlenen sağlık kurulu raporlarına istinaden Kurum Sağlık Kurulunca verilen kararlara Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulu (SSYSK) nezdinde itiraz edilebilir.

• Sigortalının Kuruma (SGK) Şahsi Başvurusu

Çalışan veya emekli kişi meslek hastalığı iddiası ile SGK İl Müdürlüğüne şahsi başvuruda bulunabilir. İlgili Sigorta Müdürlükleri hastalık şüphesi olan vakayı, yetkilendirilmiş sağlık sunucularına sevk eder. Sigortalıların meslek hastalığı sonucu meslekte kazanma gücü kaybı oranları tespitinde esas alınacak sağlık kurulu raporlarını düzenlemek üzere Ankara, İstanbul ve Zonguldak'ta bulunan Sağlık Bakanlığı Meslek Hastalıkları Hastaneleri, Eğitim Araştırma Hastaneleri (EAH) ve Devlet Üniversite Hastaneleri yetkilendirilmiştir. Yetkilendirilmiş sağlık hizmeti sunucularının düzenlemiş oldukları sağlık kurulu raporlarına istinaden, vakaların ilk defa çalışmaya başladığı tarihten sonra vücutlarında oluşan hasarların veya tedavi edilemeyen hastalıkların, mesleki olup olmadığına karar verilmesi ve mevcut hastalıkların çalışma gücünde ve meslekte kazanma gücü oranında azalmaya yol açıp açmadığı kurum sağlık kurullarınca belirlenir. Çalışan veya emekli kişi talep ettiği takdirde SGK İl Müdürlüğü veya Sosyal Güvenlik Merkezlerine meslekte kazanma gücü azalma oranının tespiti için sağlık kurulu raporları ile birlikte başvuruda bulunabilir. Yetkilendirilmiş sağlık hizmeti sunucuları meslek hastalığı tanısı koydukları vakaları en geç 10 gün içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirmek zorundadır. Meslek hastalığı açısından

yapılan incelemeler sonucunda düzenlenen sağlık kurulu raporlarına istinaden Kurum Sağlık Kurulunca verilen kararlara Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulu (SSYSK) nezdinde itiraz edilebilir.

- **Sigortalının Yetkili Hastanelere Şahsi Başvurusu**

Çalışan veya emekli kişinin meslek hastalığı iddiası ile sağlık hizmeti sunucularına başvuruda bulunması veya bu sunucular tarafından gerçekleştirilen periyodik muayene sonucu kişideki muhtemel meslek hastalığından şüphelenilmesi durumunda vakaya ilişkin olarak başvuru sağlık sunucusu tarafından sağlık kurulu raporu düzenlenir. Sağlık hizmeti sunucularının düzenlemiş oldukları sağlık kurulu raporlarına istinaden, vakaların ilk defa çalışmaya başladığı tarihten sonra vücutlarında oluşan hasarların veya tedavi edilemeyen hastalıkların, mesleki olup olmadığına karar verilmesi ve mevcut hasar/hastalıkların çalışma gücü ve meslekte kazanma gücü oranında azalmaya yol açıp açmadığı Kurum Sağlık Kurullarınca belirlenecektir. Çalışan veya emekli kişi talep ettiği taktirde SGK İl Müdürlüğü veya Sosyal Güvenlik Merkezlerine meslekte kazanma gücü azalma oranının tespiti için sağlık kurulu raporları ile birlikte başvuruda bulunabilir. Yetkilendirilmiş sağlık hizmeti sunucuları meslek hastalığı tanısı koydukları vakaları en geç 10 gün içinde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirmek zorundadır. Meslek hastalığı açısından yapılan incelemeler sonucunda düzenlenen sağlık kurulu raporlarına istinaden Kurum Sağlık Kurulunca verilen kararlara Sosyal Sigorta Yüksek Sağlık Kurulu (SSYSK) nezdinde itiraz edilebilir.

- **İşverenin Bildirimi**

Çalışan veya emekli kişinin başvurduğu sağlık kurulu tarafından, rahatsızlığın mesleki şüpheyne dayandırılması ve istirahat raporunun bu yönde düzenlenmesi neticesinde Sosyal Güvenlik İl Müdürlüklerine/Sosyal Güvenlik Merkezlerine gönderildikten sonra, SGK üniteleri meslek hastalığının tespiti için ilgili bulguları, 2013/31 sayılı genelge hükümlerine göre, Kurum Sağlık Kuruluna intikal ettirilir. Kurum Sağlık Kurulu tarafından vakanın meslek hastalığı olduğunun tespit edilmesi halinde, SGK ünitelerince işverene İş Kazası ve Meslek Hastalığı Bildirim Formu ile meslek hastalığı bildiriminde bulunması yazılı olarak talep edilecek, işveren tarafından bu tebligatın tebliğ edildiği tarih kanunda yer alan "öğrenildiği gün" olarak kabul edilecek ve 3 iş günü içerisinde Sosyal Güvenlik Kurumu'na bildirimin yapılması gerekir.

1.3.4. Risk Değerlendirme Raporunun Hazırlanması

Risk değerlendirmesi, tehlikeleri tanımlama, riskleri belirleme, risk kontrol tedbirlerinin kararlaştırılması, dokümantasyon (kayıt altına alma ve denetimlerde sunma ve yapılan çalışmaların güncellenmesi aşamalarından oluşmaktadır. Bu konuda Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ilgili yönetmelik hükümlerini,

apartmanlarda izlenecek yöntem ile ilgili çalışmaları kendi web sayfasında gayet anlaşılır bir sadelikte açıklamıştır.

Risk değerlendirme raporunun hazırlanmasında var olan ya da sonradan oluşabilecek tehlikelerin belirlenmesi, bu tehlikelerin riske dönüşmesine yol açan faktörlerin ortadan kaldırılması için yapılması gerekli çalışmaları kapsadığından, iyi bir analiz yöntemi ile yapılması önem arz etmektedir. Rapor hazırlandıktan sonra denetimlerde sunulmak üzere, kaybolması engellenecek biçimde dosyalanması önemlidir. Herhangi bir kuruma raporu göndermek, teslim etmek gerekmemektedir [5].

Risk değerlendirmesi yaparken hangi tür risklere bakılması gerektiği aşağıda sunulmuştur.

• **Doğal Afetlerden Kaynaklanabilecek Riskler**

- Heyelan veya göçük,
- Sel baskını,
- Çığ düşmesi,
- Deprem,
- Yangın,
- Meteorolojik şartlar,
- Yıldırım düşmesi [5].

• **İşletme İçindeki Fiziki Ortamdan Kaynaklanan Riskler**

- Uyarı levhalarının olmaması veya yeterince etkili kullanılmaması,
- Uygun olmayan veya yetersiz aydınlatma,
- Tel örgü ve çitlerin yetersizliği,
- Pürüzlü, engebeli veya kaygan zeminler,
- Hareketli araç ve makineler,
- Hareketli makine parçaları,
- Keskin ve yüzeyi çıkıntılı malzeme ve parçalar,
- Sıcak veya soğuk yüzeyli malzeme ve parçalar,
- Yüksekte çalışma ve tırmanma noktaları,
- El aletleri,
- Yüksek basınç (basınçlı kap veya hatlar),
- Kaldırma ve taşıma araçları (vinçler, forkliftler),
- Sabit ve seyyar merdivenler,
- Uygun olmayan korkuluklar,
- Asansörler (personel ve yük),
- Alçak ve dar geçitler,

- Hatalı istifleme,
- Malzeme düşmesi veya yuvarlanması,
- Taşma, dökülme ve saçılmalar,
- Termal konfor sorunları (ısı, nem, sıcaklık, havalandırma),
- Gürültü,
- Vibrasyon (titreşim),
- Işınlr (iyonlaştırıcı, iyonlaştırıcı olmayan mikrodalga ve lazer ışınları),
- Alçak veya yüksek basınç,
- Elektromanyetik alanlar.
- Sıvılar (asitler, bazlar, solventler),
- Gazlar (yanıcı, yakıcı, boğucu, narkotik),
- Tozlar (organik, inorganik),
- Elektrik tesisatı (yangın),
- Elektrikli araç ve aletler (elektrik çarpması),
- Statik elektrik (parlama, patlama, çarpılma),
- Yangın (tutuşma, yanma, parlama, patlama).

Çalışanlardan Kaynaklanabilecek Riskler:

- Kişisel alışkanlıklar,
- Psikososyal faktörler,
- Eğitim eksikliği,
- Koordinasyon eksikliği,
- İletişim eksikliği,
- Zihinsel yetersizlik,
- Fiziksel yetersizlik,
- Davranış bozuklukları,
- Zararlı alışkanlıklar,
- Yaş ve cinsiyet [5].

1.3.5. Güvenlik Hizmetlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamaları

Apartman ve site güvenliğinin sağlanmasında iki yöntem sağlanabilir. Eğer güvenlik hizmeti bina yönetimine bağlı ise ve toplam personel sayısı 50'nin üzerinde ise, her 50 kişilik grup için İSG Kurulu oluşturulmalıdır. Bu büyük çapta siteler için geçerli bir prosedürdür. Çalışan sayısı 50'nin altında ise yönetim tarafından gerçekleştirilmektedir. Risk değerlendirme raporunda güvenlik konusu atlanılmamalı, tüm detaylarıyla analiz edilmelidir.

Özel güvenlik personelinin çalışacağı alanlar söz konusu risklerin belirlenmesi açısından önemlidir.

1.3.6. Yapılması Gereken Diğer Çalışmalar

- Personelin işe giriş ve periyodik sağlık muayene raporları,
- Personelin iş sağlığı güvenliği eğitim belgeleri,
- İş sağlığı ve güvenliği talimatları,
- Personelin diplomaları, ehliyetleri, sertifikaları, ustalık belgeleri,
- Personel özlük dosyaları,
- Makinaların tesisatları, ekipmanların muayeneleri ve sicil kartları,
- Kimyasal maddelerin malzeme güvenlik bilgi formları,
- Güvenlik uyarı işaretleri ve levhaları.

Hazırlanması gereken raporlar hazırlanırken, 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu'nun 18. maddesinde ifade edildiği üzere, çalışanların görüşlerinin alınması ve katılımlarının sağlanması göz önüne alınması gerekmektedir. Ayrıca kişisel koruyucu ve donanımların seçilirken personel iş birliği yapılması gerektiği, çalışma alanında çalışanların tecrübeleri ve alan hâkimiyetleri oldukları için, karşılaşılabilecek riskleri de onların daha iyi gözlemleyebildiği ya da ramak kala olaylar yaşayabilecekleri unutulmamalıdır.

1.3.7. Yüksekte Çalışma

İş Yeri Tehlike Sınıfları Tebliği'nde, dış cephede ve yüksekte yapılan işlerin "çok tehlikeli işler" kapsamına girdiği belirtilmiştir. Çatı onarımı, baca temizliği gibi yüksekte çalışmayı gerektiren bakım-onarım hizmetlerinde veya binaların dış cephe temizliğini kapsayan işlerde gerekli önlem ve tedbirler alınarak, belirtilen talimatlara uygun şekilde çalışılması gerekmektedir. İşe başlamadan önce yapılacak işlemler belirlenerek sıralanmalı; bu listeye göre gerekli alet ve ekipmanlar temin edilmeli, uygun önlemler alınmalı ve güvenli bir çalışma ortamı oluşturulduktan sonra çalışmaya başlanmalıdır.

Yüksekte çalışma işlerinde görev alacak kişilerin; işe hâkim, sağlık durumunun doktor onayı ile elverişli olduğu bilinen ve yüksekte çalışma konusunda eğitim almış kişiler arasından seçilmesi gerekmektedir.

Yüksekte çalışma alanı; seviye farkı bulunan ve düşme sonucu yaralanma ihtimalinin oluşabileceği her türlü alanı kapsamaktadır. Binaların inşası tamamlanıp kullanıma açıldıktan sonra, yönetim hizmetleri kapsamında yapılacak işlerde kullanılacak donanımların düzenli kontrollerinin yapılması gerekmektedir. Çatı üzerinden dış cepheden aşağıya doğru inen asansörlerin (kule vinçlerin) dört ayda bir bakım ve kontrolü yaptırılarak Makine Mühendisleri Odasına onaylatılmalıdır.

Ayrıca yüksekte yapılacak çalışmalarda kullanılmak üzere oluşturulacak yatay ve dikey yaşam hatları için gerekli bağlantı noktaları ve yapısal düzenlemeler proje hazırlık aşamasında belirtilmeli ve bu doğrultuda çalışma talimatları hazırlanmalıdır. Yüksekte yapılan çalışmalar, iş güvenliği uzmanının gözetiminde yürütülmelidir.

Yüksekte çalışma yaparken; yükseğe çıkış ve yüksekten iniş sırasında düşme riski bulunan yerlerde uygun önlemler alınmalıdır. Öncelikle toplu koruma önlemleri alınmalı, daha sonra kişisel koruyucu donanımların kullanılması değerlendirilmelidir. Düşmeye karşı önlemler, çalışmaya başlamadan önce planlanmalı; uygulama süresince ve çalışma tamamlanıncaya kadar sürdürülmelidir. Yüksekte yapılan çalışmalarda hava koşulları da göz önünde bulundurulmalı; buzlu, nemli ve rüzgârlı ortamların insan ve malzeme düşme riskini artırdığı unutulmamalıdır.

Yapılacak işin gereklerine uygun kişisel koruyucu donanımlar kullanılmalıdır. Çalışma alanı yüksek ise emniyet kemeri kullanılması zorunludur. Tehlike seviyesi yüksek olan alanlarda ise paraşüt tipi emniyet kemeri tercih edilmelidir.

Yüksekte bulunan raf, dolap vb. alanların temizliğinde uygun merdiven kullanılmalıdır. Düşmeye bağlı yaralanmalara neden olabileceğinden gerekli dikkat gösterilmeli; hareketli merdiven kullanılması ve yükseğe çıkılması gereken durumlarda bir kişinin ekipmanın sabitliğini sağlaması gerekmektedir [6].

Tüm bu teknik tedbirlerin yanı sıra, bina yönetimlerinin apartman ve sitelerde dikkat etmesi gereken bir diğer husus; ankraj noktaları ile yatay ve dikey yaşam hatlarının bulunmasına yönelik alınan tedbirlerdir. Yapı İşlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği Ek-5'te ankraj ve yaşam hatları (yatay-dikey) ile ilgili alınması gereken önleyici tedbirler aşağıda belirtilmiştir.

1.3.7.1. Yaşam Hatları (Ankraj Hatları) için Asgari Şartlar

1- Yapı işlerinde, aşağıda belirtilen standartlara uygun yaşam hattı sistemlerinin kullanılması sağlanır. Yapılan iş, çalışma ortamı ve yapısal imkânlar dikkate alınarak uygun özellikte yaşam hattı seçilir:

- a) Kılavuzlu tip düşme durdurucular ile rijit ve dikey yaşam hatlarının kullanıldığı sistemlerde EN 353-1 Standardı,
- b) Kılavuzlu tip düşme durdurucular ile esnek ve dikey yaşam hatlarının kullanıldığı sistemlerde EN 353-2 Standardı,

c) Esnek veya rijit yatay yaşam hatlarının kullanıldığı sistemlerde EN 795 Standardı veya CEN/TS 16415 Standardı.

2- Yaşam hatları, toplu koruma tedbirlerinin alınamadığı veya yeterli olmadığı durumlarda uygun ankraj sistemleri ve kişisel koruyucu donanımlar ile birlikte kullanılır.

3- Ankraj sistemi ve yaşam hatlarının kurulumu ve sökümü; üretici talimatları doğrultusunda, özel çalışma koşulları ve riskler dikkate alınarak gerçekleştirilir. Kurulum ve söküm işlemleri ile konuyla ilgili güvenli çalışma yöntemleri hakkında eğitim almış kişiler tarafından, üretici veya tedarikçi gözetiminde yapılır.

4- Ankrajlar ve ankraj noktaları; yaşam hatları, bağlantı halatları ve diğer düşmeye karşı koruyucu sistem bileşenlerinin keskin, sert ve pürüzlü kenarlara, sıcak yüzeylere veya kimyasallara maruz kalmasını önleyecek şekilde konumlandırılır.

5- Ankrajların ve ankraj tertibatının yerleştirileceği yapı elemanlarının, muhtemel bir düşme gerçekleştiğinde maruz kalacağı statik ve dinamik yüklere karşı koyabilecek yeterli stabilite ve dayanıma sahip olması sağlanır.

6- Aşağıdaki alanlar düşmeye karşı koruma sistemleri dahilinde bağlantı noktası olarak kullanılmaz:

- a) Kenar korkulukları,
- b) Balkon veya kat merdiveni korkulukları,
- c) Taşınabilir merdivenler veya basamakları,
- ç) Tesisat boruları,
- d) Çatı olukları, kanallar ve diğer borular,
- e) Diğer bağlantı halatları,
- f) Çatı bacaları,
- g) Televizyon antenleri,
- ğ) Dayanımı yetersiz, uygun olmayan diğer noktalar.

7- Yaşam hatlarının, sadece üreticisinin uygun gördüğü yaşam hattı tertibatlarıyla birlikte kullanılması sağlanır.

8- Kullanılacak yaşam hattı sistemi veya bileşenleri seçilirken korozyona sebep olabilecek maddeler, yüksek sıcaklık ve olumsuz hava şartları gibi hususlar dikkate alınır.

9- Kullanılan yaşam hattı sistemleri veya bileşenlerinin kullanım ömrü ile ilgili üretici el kitabında belirtilen uyarı ve tavsiyeler dikkate alınır.

10- Yaşam hattı ankraj noktalarının, uygulanabilir olduğu sürece düşme mesafesini azaltacak şekilde baş seviyesinin üstünde olması sağlanır. Düşme mesafesini artıracak için ankraj noktaları mümkün olduğunca ayak seviyesinde oluşturulmaz.

11- Yaşam hatları ve ankraj noktalarının konumları, çalışanların çalışma alanının her yerine güvenli bir şekilde erişebilmeleri ve düşmeleri durumunda sarkaç etkisine maruz kalmamaları gibi hususlar dikkate alınarak çalışma alanını yeterince kapsayacak şekilde planlanır ve kurulumu gerçekleştirilir.

12- Birden fazla yaşam hattının bulunduğu ve çalışanların bu yaşam hatları arasında geçiş yaptığı, düşme riski olan çalışma alanlarında, çalışanların çift kollu bağlantı halatı kullanması sağlanır. Çalışanların bu geçiş esnasında geçilecek yaşam hattına bağlantı halatını taktıktan sonra, bir önceki bağlantılarını sökmeleri sağlanır.

13- Yaşam hatları; her kullanım öncesi aşağıda belirtilen hususlarda kontrol edilir:

- a) Yırtık veya kesik (kırık ya da gevşek halat ipliği/teli),
- b) Bozulmuş yüzey (ısı hasarı),
- c) Farklı boyut ve şekillerde halat ipliği/teli,
- ç) Elastiklik kaybı veya halatta öbek oluşumu,
- d) Renk solgunluğu,
- e) Hasarlı veya kötü durumdaki bağlantı bileşenleri ve ankrajlar,
- f) Eksik veya anlaşılmayan etiketler,
- g) Halat gerginliğinde azalma,
- ğ) Korozyona uğramış bileşenler,
- h) Üretici talimatları veya kullanım kılavuzunda belirtilen diğer hususlar.

14- Her bir ankraj tertibatı ve yaşam hattı sistemi, üretici talimatlarına uygun şekilde yılda en az bir kez detaylı olarak kontrol edilir.

15- Yaşam hattı sisteminin herhangi bir düşme sonrasında kullanımı durdurularak, oluşabilecek deformasyonlara ya da dayanımındaki azalmalara karşı kontrolü gerçekleştirilir. Kontrol sonrası gerekli değişiklik ve düzenlemeler yapılmadan kullanımına izin verilmez. Değişiklik veya düzenleme yapılması mümkün olmayan ya da değişiklik yapılsa dahi güvenli hale getirilemeyecek durumda olan yaşam hattı sistemleri kullanımdan kaldırılır.

1.3.7.2. Dikey Yaşam Hatları

1- Rijit ve dikey yaşam hatlarında ray veya çelik tel halat kullanılır. Rijit yaşam hattında kullanılacak çelik tel halatların asgari 8 milimetre anma çapına sahip olması ve bu halatlarda TS EN 10264-2 standardına uygun paslanmaz çelik veya galvanizli çelik kullanılması sağlanır.

2- Kalıcı olarak kurulan rijit ve dikey yaşam hatları sabit bir yapı elemanına veya merdiven ve benzeri ekipmanlara, hat uzunluğu boyunca ve üretici talimatlarında belirtilen aralıklarda kalıcı bir şekilde sabitlenir.

3- Esnek ve dikey yaşam hatlarında sentetik lifli halat ve çelik tel halat kullanılır.

4- Kalıcı olarak kurulan esnek ve dikey yaşam hatları, uç noktalarından ve üretici talimatlarında belirtilen aralıklarla sabitlenmek suretiyle gerdirilir.

5- Geçici olarak kurulan esnek ve dikey yaşam hatlarında, çalışma ortamı veya hava koşullarının etkisiyle halatın kontrolsüz hareketi sonucu ek risklerin oluşabileceği durumlarda hattın stabil kalmasına yönelik tedbirler alınır.

6- Dikey yaşam hatlarında; el ile ayarlama gerektirmeksizin çalışanla birlikte aşağı ve yukarı yönde hareket eden ve düşme meydana gelmesi durumunda otomatik olarak kilitlenerek çalışanın düşmesini durduran kılavuzlu tip düşmeyi durdurucular kullanılır. Düşmeyi durdurucuların yaşam hattından istem dışı ayrılmaması için gerekli tedbirler alınır.

7- Dikey yaşam hattı ve kılavuzlu tip düşmeyi durduruculardan oluşan sistemlerde, muhtemel bir düşme durumunda çalışanın zemine çarpmaması için yaşam hattı seviyesi ile zemin seviyesi arasında, aşağıdaki hususlar dikkate alınarak yeterli açıklık mesafesi bırakılır:

a) Serbest düşme mesafesi, düşmeyi durdurucunun devreye girme mesafesi, sistemde kullanılmışsa açılmış enerji sönmüleyicinin uzunluğu, esnek yaşam hattında oluşan esneme miktarı ve tam vücut emniyet kemerinin esneme miktarı.

b) En az bir metre olmak üzere, üretici tarafından önerilen ilave güvenlik mesafesi.

1.3.7.3. Yatay Yaşam Hatları

1- Yatay yaşam hatlarında, hattın yatay düzlemden sapma açısı 150'yi geçemez.

2- Rijit ve yatay yaşam hatlarında rijit profil veya ray kullanılır. Esnek ve yatay yaşam hatlarında ise çelik tel halat, sentetik lifli halat veya dokuma şerit kullanılır.

3- Kalıcı olarak kurulan rijit ve yatay yaşam hatları, sabit bir yapı elemanına; hat uzunluğu boyunca üretici talimatlarında belirtilen aralıklarda kalıcı şekilde sabitlenir.

4- Kalıcı veya geçici olarak kurulan esnek ve yatay yaşam hatları, iki ana ankraj noktası arasında gerdirilerek konumlandırılır.

5- Yatay yaşam hatlarında; hareketli ankraj noktası olarak kullanılan, yatay düzlem boyunca hat üzerinde hareket eden ve çalışanın hatta bağlantısını sağlayan hareketli tertibat (şaryo vb.) yer alır. Bu tertibatın istem dışı olarak hattan ayrılması engellenir.

6- Üretici talimatları doğrultusunda, esnek ve yatay yaşam hattının en az bir ucunda enerji sönmüleyici kullanılması hâlinde, bu sönmüleyicilerin yükleme koşulları dikkate alınarak yeterli dayanıma sahip olması sağlanır.

7- Yatay yaşam hattı, hareketli tertibat ve enerji sönmüleyici içeren bağlantı halatından oluşan düşmeyi durdurucu sistemlerde; muhtemel bir düşme durumunda çalışanın zemine çarpmaması için yaşam hattı seviyesi ile zemin seviyesi arasında, aşağıdaki hususlar dikkate alınarak yeterli açıklık mesafesi bırakılır:

a) Bağlantı halatı uzunluğu, açılmış enerji sönmüleyicinin uzunluğu ve esnek bir yaşam hattı kullanılmışsa hatta oluşan "V" şeklindeki sehim miktarı.

b) Tam vücut emniyet kemerinin esneme miktarı ile bağlantı halatının tam vücut emniyet kemerine takıldığı nokta ile çalışanın ayağı arasındaki mesafe.

c) En az bir metre olmak üzere, üretici tarafından önerilen ilave güvenlik mesafesi [7].

Binalarda iç ve dış alanlarında yapılan tüm yüksekte çalışma işleri ile ilgili eğitimini bu alanda almış çalışanlar ve işlerin yapılmasında gerekli tüm ekipmanların kullanımının bina yönetimi tarafından hazır hale getirilmesi olası bir iş kazasının önüne geçilmesinde en önemli hususlardır.

1.4. Asansör Güvenliği

Asansör ve güvenlik aksamının tasarımı ve yapımı ile ilgili temel sağlık ve güvenlik gereksinimleri, bina asansörlerinin ve güvenlik ekipmanlarının tasarımı, kurulumu ve bakımı sırasında dikkate alınması gereken standartları içerir. Bu gereklilikler, asansörlerin ve güvenlik sistemlerinin insanların güvenliğini sağlamak üzere tasarlanmasını ve kullanılmasını amaçlar. Bunlar arasında, asansörlerin düzenli bakımının yapılması, güvenlik ekipmanlarının periyodik kontrolünün gerçekleştirilmesi, acil durumlarda asansörlerin güvenli tahliyesi için prosedürlerin belirlenmesi gibi konular yer alır. Bu gereklilikler, bina içindeki insanların güvenliğini sağlamak ve asansörlerin güvenli bir şekilde kullanılmasını temin etmek için önemlidir [8].

1.4.1. Tanımlar

Asansör: Belirli seviyeler arasında hizmet veren, yatay düzlemle 15°'den fazla bir açı oluşturarak kılavuzlar boyunca hareket eden bir taşıyıcıya sahip düzenektir.

Bu düzenek, insanların ve yüklerin taşınması için kullanılabilir. Ayrıca yalnızca yük taşımak amacıyla kullanılan düzeneklerde, eğer bir kişi zorluk çekmeden taşıyıcıya girebiliyor ve taşıyıcı içinde yerleştirilmiş kontrol sistemlerine kolayca ulaşabiliyorsa, bu düzenek de "asansör" olarak kabul edilir [9].

Asansör monte eden: Asansörlerin tasarım, imalat, montaj ve piyasaya arzından sorumlu olan, asansöre CE uygunluk işaretini iliştiiren ve AT uygunluk beyanı düzenleyen gerçek veya tüzel kişiyi ifade eder.

Bakım: Asansörün hizmete alınmasından sonra tasarlandığı biçimde, kullanım ömrü boyunca kendisinin ve bileşenlerinin, fonksiyonlarını ve güvenlik gereklerinin devamlılığını sağlamaya yönelik asansör monte eden veya onun yetkili servisi tarafından yürütülen bütün işlemlerdir.

Yetkili mühendis: Türk Mühendis ve Mimar Odaları Birliği'ne bağlı Elektrik Mühendisleri Odası ve Makina Mühendisleri Odası'na asansörlere yönelik olarak proje, montaj, bakım, tadilat, standartlar ve mevzuat üzerine mesleki yeterliliği belgelendirilen Elektrik-Elektronik ve Makina Mühendislerini ifade eder.

Yetkili servis: Asansör monte edenin, TSE Hizmet Yeterlilik Belgesi'ne sahip olacak şekilde kendi adına kurduğu servis istasyonunu veya asansörlerde aylık bakım ve servis hizmetinin yürütülebilmesi için sorumluluğu kendinde olmak üzere noter huzurunda yapılan ve iki yılda bir yenilenen sözleşme ile yetki verdiği TSE Hizmet Yeterlilik Belgesi'ne sahip gerçek veya tüzel kişidir.

Yıllık kontrol: Asansörün, güvenli ve işletme yönünden uygun şekilde çalıştığının tespiti için, piyasaya arz edildiği tarih itibarıyla ilk yılın sonunda, devamında ise yılda en az bir kere bina sorumlusu tarafından yaptırılacak periyodik kontrolüdür.

Asansörün piyasaya arzı: Asansör monte edenin, asansörü kullanıcıya ilk olarak hazır hâle getirmesidir.

A tipi muayene kuruluşu: Asansörlerde periyodik kontrol ve muayene konularını içerecek şekilde, TS EN ISO/IEC 17020 standardı kapsamında akredite olan muayene kuruluşudur.

AT uygunluk beyanı: Asansör monte edenin piyasaya arz ettiği asansörün Asansör Yönetmeliği (95/16/AT) hükümlerine uygunluğunu beyan ettiği belgedir.

Hizmet denetimi: Asansörlerde aylık bakım ve servis hizmeti veren asansör monte eden veya onun yetkili servisinin, Yönetmelik'te belirtilen şartlara uygunluğunun Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından denetimidir.

İlgili idare: Belediyeler veya belediye sınırları dışında kalan alanlardaki yapılar için valilikler veya ilgili kanunlar çerçevesinde yapı ruhsatı ve yapı kullanma izin belgesi verme yetkisine sahip diğer kurum ve kuruluşlardır.

1.4.2. Asansörlerin Nitelikleri

Asansörler, tasarım aşamasından imalatına, imalatından bakım aşamasına, bakımından periyodik kontrol aşamasına kadar kontrol altında tutulması gereken düşey taşıma araçlarıdır. Bu aşamalar sağlıklı işlediğinde asansör kazaları ve asansör arızalarıyla karşılaşma riski en aza inecektir. İnsan hayatına konfor ve kolaylık sağlayan bir taşıma sistemi olan asansörlerde standart dışı ürün kullanılması veya bakımının yetkisiz ve ehil olmayan kişi ve firmalar tarafından yapılması sonucunda kazalar ve arızalar oluşabilmektedir. Uygulama imar planına göre kat adedi 3 olan binalarda asansör yeri bırakılmak, 4 ve daha fazla olanlarda ise asansör tesis edilmek zorundadır [10].

1.4.2.1. Kabin

Kabin, azami kişi sayısı ve monte eden tarafından tespit edilen asansörün beyan yüküne karşı gelen yer ve mukavemeti sağlayacak şekilde tasarlanmalı ve monte edilmelidir. İnsan taşınması amaçlanan asansörlerde, boyutları elverdiği takdirde, kabin kendi yapısal özelliklerinin engelli insanların ulaşım ve kullanımını engellemeyeceği veya kısıtlamayacağı şekilde ve bunların kullanımını sağlayacak şekilde planlanan değişikliklere izin verecek şekilde tasarlanmalıdır.

1.4.2.2. Yük Hacmi

Asansör yüklemenin kontrolü, asansörün belirli ağırlık kapasitesini aşmamasını sağlamak amacıyla yapılır. Bu kontrol, asansörün güvenliği ve düzgün çalışmasını sağlamak için önemlidir. Asansörün belirli bir ağırlık kapasitesi bulunur ve bu kapasitenin aşılması durumunda asansörün güvenliği tehlikeye girebilir. Bu nedenle asansör yüklemenin kontrolü, asansörün güvenli ve verimli bir şekilde çalışmasını sağlamak için düzenli olarak yapılmalıdır.

1.4.2.3. Makine

Asansör makinesi, asansörün hareketini sağlayan mekanik bir sistemdir. Bu makine, asansörün yukarı ve aşağı hareketini kontrol eder. Asansör makinesi, genellikle makine odasında bulunur ve asansör kabinini taşıyan halatları ve kaldırma mekanizmasını içerir. Bu mekanizma, asansörün güvenli ve verimli bir şekilde çalışmasını sağlamak için tasarlanmıştır.

1.4.2.4. Kontroller

Asansör kontrolleri, asansörlerin güvenli ve düzgün bir şekilde çalışmasını sağlamak amacıyla düzenli olarak yapılması gereken denetimleri ifade eder. Bu kontroller, asansörün mekanik, elektriksel ve güvenlik sistemlerinin incelenmesini içerir. Asansör kontrolleri, genellikle yetkili teknisyenler veya mühendisler tarafından belirli periyotlarda gerçekleştirilir ve asansörün güvenli ve verimli bir şekilde çalışmasını sağlamak için önemlidir [11].

1.4.2.5. İşaretlemeler

Asansör işaretlemesi, bir binada bulunan asansörlerin konumlarını ve hangi kata gittiklerini belirtmek için kullanılan işaretlerdir. Bu işaretlemeler, genellikle kat numaraları, taşınabilecek azami yolcu sayısı ile beyan yükünün kilogram değeri, yön okları ve asansörün bulunduğu katı gösteren semboller içerebilir. Bu işaretlemeler, bina sakinlerinin ve ziyaretçilerinin asansörleri doğru bir şekilde kullanmalarına yardımcı olur ve bina içindeki ulaşımı kolaylaştırır.

1.4.2.6. Kullanma Talimatı

Asansör kullanma talimatı, asansörlerin güvenli ve etkili bir şekilde kullanılması için verilen yönergeleri içerir. Bu talimatlar, asansörlerin güvenli kullanımı, acil durumlarda nasıl davranılması gerektiği, kapıların açılması ve kapanması, aşırı yüklenme durumunda ne yapılması gerektiği gibi konuları kapsar. Asansör kullanma talimatları, bina sakinlerinin ve ziyaretçilerinin asansörleri güvenli bir şekilde kullanmalarını sağlamak amacıyla hazırlanır ve asansörlerin düzgün ve güvenli bir şekilde çalışmasını temin etmek için önemlidir. Her bir asansörle birlikte Türkçe yazılmış belgeleri bulunmalıdır. Bu doküman en az aşağıdakileri içermelidir;

- Normal kullanım için gerekli olan plan ve şemaları içeren ve bakım, muayene, tamir, periyodik kontroller ve geçen kurtarma ile bir el kitapçığı,
- Tamirlerin ve uygun görüldüğünde periyodik kontrollerin not edildiği bir kayıt defteri [12].

1.4.3. Bakım Faaliyeti

Asansörlerin ve tüm aksamalarının bakım faaliyetleri;

- Yağlama ve temizlemeyi,
- Kontrolleri,
- Kurtarma çalışmalarını,
- Ayarlama işlemlerini,
- Kullanıma veya yıpranmaya bağlı olarak meydana gelebilen ve asansörün karakteristiklerini etkilemeyen bileşen onarımı veya değiştirilmesini kapsar.

1.4.3.1. Aylık Bakım

Asansörlerin kullanılması sırasında uyulması gereken kurallar Asansörlerin Bakım ve İşletme Yönetmeliği'nde tariflenmiştir. Asansörlerin kullanılması esnasında, can ve mal güvenliğini teminen sürekli kontrol altında tutulabilmesi için;

Bina sorumlusu ile asansörü monte eden veya onun yetkili servisi arasında aylık bakım ve servis hizmetleri sözleşmesi yapılması zorunludur. Her bakımdan sonra asansör bakımıyla ilgili yapılan bütün işlemler asansör bakım defterine işlenir. Bakım defterine işlenecek kayıtların bir nüshası bakım yapan firma tarafından da muhafaza edilecektir.

Bakım yapan firmalar, asansörlerin bakımını bu yönetmeliğe uygun olarak yapacak olup, can ve mal güvenliğini yönünden asansörün risk taşıması durumunda, bina sorumlusunu yazılı olarak bilgilendirir. Bilgilendirme yapıldıktan sonra bina sorumlusu, asansörün uygun hâle getirilmesini sağlayacaktır. Bakım yapan firmanın yazılı ihtarına rağmen uygunsuzluk giderilmediği takdirde sorumluluk bina sorumlusuna ait olacaktır. Asansör bakımı yapılırken, yürürlükte bulunan bakımla ilgili standartlar dikkate alınmalıdır.

1.4.3.2. Yıllık Kontroller

Asansörler yıllık kontrollere tabi tutulmalıdır. Asansörün piyasaya arz edildiği tarih itibarıyla ilk yılın sonunda, devamında ise yılda en az bir kere olmak üzere, her asansörün yıllık kontrolü yapının bağlı bulunduğu ilgili idare tarafından, A tipi muayene kuruluşuna yaptırılır. Yıllık kontrol raporunun tanzim ettirilmesinin takibine ve yıllık kontrol ücretinin karşılanmasına dair sorumluluk, asansörün bulunduğu yapıdaki bina sorumlusuna aittir. Yıllık kontrol neticesinde, asansörün çalışmasında can ve mal güvenliği açısından bir tehlike söz konusu ise, asansörün çalışmasına can ve mal güvenliği sağlanıncaya kadar izin verilmez. Buna rağmen, asansörün çalıştırılmasından bina sorumlusu sorumludur. Asansörde meydana gelebilecek bir kaza sonrasında, yıllık kontrol tekrarlanır. Kaldırma ve İletme Ekipmanlarının periyodik kontrolleri genel olarak en geç yılda 1 kez gerçekleştirilmelidir [13].

1.4.4. Sorumluluklar

1.4.4.1. Bina Yetkilisinin Sorumluluğu

Bina sorumlusu; asansörün yönetmelik kurallarına uygun olarak güvenli bir şekilde çalışmasını sağlamak amacıyla yılda en az bir defa düzenli olarak bakımını yaptırmaktan ve kullanıcıların can ve mal güvenliğinin tam olarak sağlanması amacıyla gerek kullanım hatalarından, gerekse harici müdahalelerden meydana gelebilecek tehlikelerin önlenmesi için ilk yıllık kontrolünü, asansörün piyasaya arz edildiği tarih itibarıyla ilk yılın sonunda ve devamında ise yılda en az bir kere yaptırmaktan sorumludur. Yıllık kontrol neticesinde, asansörün çalışmasında can ve mal güvenliği açısından bir tehlike söz konusu ise; asansörün çalışmasına can ve mal güvenliği sağlanıncaya kadar izin verilmez. Buna rağmen, asansörün çalıştırılmasından bina sorumlusu sorumludur. Yıllık kontrol raporunun tanzim ettirilmesinin takibi sorumluluğu, asansörün bulunduğu bina sorumlusuna aittir.

1.4.4.2. Asansör Firmasının Sorumluluğu

Bakım işini üstlenen firma, bakım sözleşmesi imzalanması akabinde söz konusu asansör için detaylı bir durum tespit raporu hazırlayıp, bina sorumlusuna verecektir. Bakım yapan firma, bakımını yaptığı asansörün durumu hakkında talep edilmesi halinde, ilgililere gerekli her türlü bilgiyi verecektir. Bakımı yapan firma, bina sorumlusunun, iki kişiden az olmamak üzere asansör sayısını dikkate alarak belirleyeceği sayıda kişiye acil durumlarda kurtarma çalışması konusunda eğitim vermek zorundadır. Ayrıca kurtarma çalışmalarını içeren talimat, kurtarma çalışmasını yapacak olanların kolaylıkla görebilecekleri yerlerde muhafaza edilecektir. Asansör bakımı yapılırken, yürürlükte bulunan bakım ile ilgili standartlar dikkate alınmalıdır.

1.4.4.3. Yaptırımlar

Yıllık kontrol faaliyetleri kapsamında, bina sorumlusunca kontrolüne izin verilmeyen, asansör monte eden veya yetkili servisin kontrolü yapılmayan veya kontrol neticesinde can ve mal güvenliği açısından tespit edilen uygunsuzluklara

yönelik gerekli düzeltme faaliyetleri gerçekleştirilmeyen asansör, yıllık kontrolü yapılmıyaya kadar veya gerekli düzeltme faaliyetleri tamamlanmıyaya kadar, yapının bağılı bulunduğu ilgili idare(Belediye) tarafından hizmet dışı bırakılır.

1.4.5. Asansörlerdeki Tehlikeler

1.4.5.1. Kabin Dışındaki Kişilere Yönelik Tehlikeler

Asansör kabin dışındaki kişilere yönelik potansiyel tehlikeler arasında şunlar bulunabilir:

- **Kapı sıkışması:** Asansör kapılarının beklenmedik şekilde kapanması veya sıkışması durumunda kabin dışında bulunan kişilerin zarar görmesi riski bulunmaktadır.
- **Asansör boşluğu:** Asansörün durduğu kat ile zemin arasındaki boşluk, kabin dışında bulunan kişiler için düşme riski oluşturabilir.
- **Asansör arızaları:** Asansörün beklenmedik bir şekilde hareket etmesi veya durması durumunda, kabin dışındaki kişilerin güvenliği tehlikeye girebilir.
- **Ekipman arızaları:** Asansör mekanizmalarında oluşabilecek arızalar, kabin dışındaki kişiler için risk oluşturabilir.
- Bu tehlikelere karşı, asansörlerin düzenli bakımının yapılması, güvenlik sensörlerinin bulunması, asansör güvenlik standartlarına uygun olarak işletilmesi ve kullanıcıların asansör talimatlarına uyması önemlidir.

1.4.5.2. Kabin İçindeki Kişilere Yönelik Tehlikeler

Asansör kabin içindeki kişilere yönelik potansiyel tehlikeler arasında şunlar bulunabilir:

- **Sıkışma:** Asansör kapılarının kapanması sırasında veya asansörün durması durumunda sıkışma riski olabilir.
- **Asansör arızaları:** Asansörün beklenmedik bir şekilde durması, iniş çıkış sırasında ani duraklamalar veya teknik arızalar oluşabilir.
- **Acil durumlar:** Yangın, elektrik kesintisi veya asansörün mahsur kalması gibi acil durumlar, kabin içindeki kişiler için risk oluşturabilir.
- **Aşırı kalabalık:** Asansör kabinine belirtilen kapasiteden fazla kişinin binmesi durumunda aşırı kalabalık oluşabilir ve bu da güvenlik riski yaratabilir.
- Bu tehlikelere karşı, asansörlerin periyodik bakımının yapılması, acil durum iletişim sistemlerinin bulunması, asansör güvenlik standartlarına uygun olarak işletilmesi ve kullanıcıların asansör talimatlarına uyması önemlidir [14].

1.4.6. Asansör Kullanımı Sırasında Dikkat Edilmesi Gerekenler

1.4.6.1. Asansör Kullanımında Dikkat Edilecek Genel Hususlar

- Asansör içinde kat arasında kalan kişilerin kurtarılmasında asansör firması veya bakımcı firmanın yazılı talimatına aynen uyulması,
- Asansöre 12 yaşından küçüklerin yalnız binmelerinin önlenmesi,
- Asansöre girerken kabinin o katta olup olmadığına dikkat edilmesi,
- Asansöre girip çıkarken oyalayıcı hareketlerde bulunmayıp bu işin süratle yapılması,
- Asansör kullanıcısının kat kapısını içeriden veya dışarıdan mutat şeklin dışında açmaya uğraşmaması,
- Asansör kullanıcısının kat arasında kaldığında kapı camını kırarak çıkmaya çalışmaması,
- Asansör kullanıcısının kabin üstündeki çıkış kapağından kendi başına çıkmaya çalışmaması (bu kapak sadece dışarıdan kurtarmak isteyenler için kullanılır),
- Kabin içine konan yüklerin dengeli yüklenmesine dikkat edilmesi, kabin hareket halinde iken bu yüklerin kaymaması için tedbir alınması,
- Anlaşmalı bakım yapan firma dışında başka bir firma ve kişilerin asansöre müdahale ettirilmemesi [15].

1.4.6.2. Asansörün Çağırılmasında:

- Hangi kat ve doğrultuya gitmek istediğinizden emin olunuz, varsa yalnızca gidilecek yöne (aşağı/yukarı) ait çağrı butonuna basınız.
- Kabinden çıkmak isteyenlerin geçiş yolu üzerinde durmayınız, geçişe engel olmayacak bir yerde bekleyiniz.
- Asansör beklediğiniz kata geldiğinde, asansörün dolu olması halinde mutlaka kabine girmeye çalışmayınız. Asansörün tekrar bulunduğunuz kata gelmesini bekleyiniz ya da (varsa) diğer asansörü kullanınız.
- Otomatik kapılı asansörlerde, kapısı kapanmakta olan asansörün kapısını açmaya çalışmayınız, asansörün tekrar bulunduğunuz kata gelmesini bekleyiniz ya da (varsa) diğer asansörü kullanınız.

1.4.6.3. Asansöre Giriş/Çıkış Sırasında:

- Otomatik kapılı asansörlerde, kapının açılması bir açma butonu vasıtasıyla oluyorsa, kapıyı butona basarak açınız.
- Kabin katta durmadan kapıyı açmaya çalışmayınız.
- Kabine girerken ve kabinden çıkarken oyalayıcı hareketlerden kaçınınız.

- Asansöre binip, inerken dikkatli olunuz. Asansör ve kat seviyesi farklılıkları olabilir, takılıp düşebilirsiniz.
- Kat kapı camları mutlak telli, lamine veya temperlenmiş cam olmalı, düz veya buzlu cam kesinlikle takılmamalıdır. Cam üzerinde kırık veya delik olduğunda cam değiştirilinceye kadar güvenlik nedeniyle asansör kullanım dışı bırakılmalıdır.
- Çocukları, evcil hayvanları (kedi, köpek vs.) kontrol altında tutunuz.

1.4.6.4. Seyir Halinde:

- Kapıdan uzak durunuz ve kapıda sıkışma olasılığı bulunan giysi ve eşyalara dikkat ediniz.
- Kat göstergelerine ve kat kapı numaralarına dikkat ediniz ve izleyiniz.
- Asansörün durmasına karşın, otomatik kabin kapılı asansörlerde kapı açma butonu ile de kapı açılmıyorsa imdat butonu veya haberleşme cihazı ile dışarıdaki kişilerle irtibata geçiniz, kişisel çabalarla kabinden çıkmaya çalışmayınız.
- Enerjinin kesilmesi durumunda sakin olunuz ve acil aydınlatmanın çalışmasını bekleyiniz.

Kabin içinde bulunan imdat butonu, acil aydınlatma, havalandırma sistemi ve varsa haberleşme sisteminin enerji kesilmesi veya arıza durumunda bir kesintisiz güç kaynağından veya akülü sistemden beslenmesi sağlanmalıdır.

1.4.6.5. Diğer Güvenlik Kuralları:

- Her durakta asansörün katta olduğunu gösteren bir gösterge olmalıdır.
- Merdiven temizliği yapılırken kuyu içerisine su girmesi önlenmelidir.
- Bir yangın veya deprem durumunda asansör yerine merdivenler kullanılmalıdır.
- Kabin içerisine konan yüklerin dengeli yüklenmesine dikkat edilmeli ve kabin hareket halinde iken bu yüklerin kaymaması için önlem alınmalıdır.
- Kuyu boşluğuna kağıt ve benzeri yanıcı maddelerin atılmasının önlenmesi, buradan başlayacak bir yangının kısa sürede kabin içerisindeki kişileri etkileyebileceği göz önünde bulundurulmalıdır.
- Kabin girişine konulan kabin kapısı veya fotosel gibi güvenlik tertibatları (kabin ile duvar arasına sıkışmayı önlemek için) mutlaka çalışır durumda tutulmalı, özellikle çocukların bunlarla oynamamaları konusunda uyarılmalıdır.
- Asansör içinde iki kat arasında kalan kişilerin kurtarılmasında kapı açma kilit anahtarının kullanılması tehlikeli olduğundan, kurtarma işlemi bu konuda eğitim almış kişiler tarafından kurtarma talimatında belirtilen şekilde yapılmalıdır.

- Makina dairesi ve kuyu aydınlatma tesisatları çalışır durumda bulundurulmalıdır.
- Makina dairesi depo olarak kullanılmamalıdır.
- Makina dairesi kapısı veya giriş kapağı güvenlik nedeniyle sürekli kilitli tutulmalı, ancak herhangi bir nedenle içeri girilmesi gerektiğinde anahtar bina sorumlusu ve görevlisi ile belirlenecek kişilerde bulunmalıdır.
- Makina dairesinde kurtarma işleminin gerçekleştiği yerden kolayca okunabilecek bir yerde kurtarma talimatı bulunmalıdır [16].

1.4.7. Asansörlerde Karşılaşılan Kazalar

- Bir yangın veya deprem anında asansörde mahsur kalınması sonucu oluşan kazalar.
- Kabinde aşırı yükleme sonucu oluşan kazalar.
- Asansörün frenlerinin devre dışı kalması, fren balatalarının aşınması, frenle tahrik kasnağı irtibatının kesilmiş olması, tahrik yeteneğinin uygunsuzluğu, kumanda sistemi arızalarından kaynaklanan nedenlerle kontrolsüz aşağı ya da yukarı yönde hareketle kazalara neden olması.
- Kabin kapısı olmayan asansörlerde, kabin hareket halinde iken kabin ile kuyu duvarı arasında sıkışmalar sonucu oluşan kazalar.
- Asansör kapılarının arasında sıkışma sonucu oluşan kazalar.
- Kabin içinde mahsur kalan kişilerin kurtarma yönergelerine uyulmadan bilinçsiz bir şekilde kabinde çıkmaya, çıkarılmaya çalışılmaları sonucu oluşan kazalar.
- Asansörün kat seviyesinde hassas durmaması sonucu giriş çıkışta oluşan kazalar.
- Kabin içine konan yüklerin dengeli konumlandırılmamış olması ve seyir halinde bu yüklerin kayması sonucu oluşabilecek kazalar.
- Asansörde bakım veya revizyon sırasında gerekli güvenlik önlemlerini almadığı için bakım personelinin yaşadığı kazalar.
- Asansör bakımı sırasında gerekli uyarı ve bilgilendirme işaretlemelerinin yapılmaması sonucu oluşan kazalar.

1.5. Yangın Güvenliği

Yangın güvenliği yapı, bina ve tesisin işletimi, bakımı ve kullanımı safhalarında çıkabilecek yangınların en aza indirilmesi, herhangi bir şekilde çıkabilecek yangının can ve mal kaybını en aza indirerek söndürülmesini sağlamak üzere yangın öncesinde ve sırasında alınacak tedbirler, organizasyon, eğitimler hakkında gerekli bilgilere yer verilecektir. Binaların Yangından Korunması Hakkındaki Yönetmelik yangın ile ilgili tüm bilgileri içermektedir.

1.5.1. Tanımlar

Atrium: İki veya daha fazla katın içine açılan; merdiven yuvası, asansör kuyusu veya su, elektrik, havalandırma, iklimlendirme, haberleşme tesisat bacaları ve şaftlar hariç; üstü kapalı geniş ve yüksek hacimdir.

Basınçlandırma: Kaçış yollarındaki iç hava basıncını, yapının diğer mekânlarındaki basınca göre daha yüksek tutarak duman sızıntısını önleme yöntemidir.

Bina yüksekliği: Binanın kot aldığı noktadan saçak seviyesine kadar olan mesafeyi veya imar planında öngörülen yüksekliği ifade eder.

Duman perdesi: Yükselen dumanın yayılımını sınırlamak amacıyla tavanda sabit konumda bulunan, uzaktan kapatılabilen veya bir algılayıcı uyarısıyla kapanan, yangına dayanıklı bölücü perdedir.

Islak borulu yağmurlama sistemi: Boruları sürekli su ile dolu durumda tutulan otomatik söndürme sistemidir.

Kuru boru sistemi: Normalde içinde su bulunmayan ve yangın halinde itfaiyenin zemin seviyesinden su basabileceği sistemdir.

Acil durum aydınlatması: Olağan aydınlatma devreleri kesintiye uğradığında armatürün kendi gücüyle veya ikinci bir enerji kaynağından beslenerek sağlanan aydınlatmadır.

Kaçış (Yangın) merdiveni: Yangın ve diğer acil durumlarda insanların emniyetli ve hızlı bir şekilde tahliyesini sağlayan, yangına karşı korunumlu düzenlenen ve tabii zemin seviyesinde güvenli bir alana açılan merdivendir.

Kaçış uzaklığı: Bir kullanıcının, bulunduğu mekândaki durulabilir en uzak noktadan en yakın kat çıkışına kadar yürümek zorunda olduğu yolun uzunluğudur.

Kaçış yolu: Oda ve diğer bağımsız hacimlerden çıkışlar, katlardaki koridor ve benzeri geçişler, kat çıkışları, zemin kata ulaşan merdivenler ve bina son çıkışına giden yollar dahil olmak üzere binanın herhangi bir noktasından cadde veya sokağa kadar uzanan ve engellenmemiş yolun tamamıdır.

Kullanıcı yükü: Belirli bir anda bir binada veya binanın esas alınan bölümünde bulunması muhtemel toplam insan sayısıdır.

Kullanıcı yük katsayısı: Yapılarda kişi başına düşen kullanım alanının metrekare cinsinden (m²/kişi) ifadesidir.

Kuru borulu yağmurlama sistemi: Çalışma öncesinde kontrol vanasından sonraki boru hattı basınçlı hava veya inert gaz ile dolu tutulan otomatik söndürme sistemidir.

Korunumlu merdiven: Yangına dayanıklı bir malzeme ile çevrili olan veya yangından etkilenmeyecek şekilde düzenlenen merdivendir.

Mevcut yapı: 19.12.2007 tarihinden önce yapı ruhsatı alınıp yapımı devam eden veya yapımı tamamlanan yapı, bina, tesis ve işletmeyi ifade eder.

Yangın güvenlik holü: Kaçış merdivenlerine yangının ve dumanın geçişini engellemek amacıyla yapılan bölümdür.

Yangın kapısı: Bir yapıda kullanıcılar, hava veya nesneler için dolaşım imkânı sağlayan; kapalı tutulduğunda duman, ısı ve alev geçişine belirli bir süre dayanabilen kapı, kapak veya kepenktir.

Yangın kompartımanı: Bir bina içinde, tavan ve taban döşemesi dahil olmak üzere, her yanı en az 60 dakika yangına dayanıklı yapı elemanları ile çevrilmiş, duman ve ısı geçirmez alanlara ayrılmış bölgedir.

Yangın perdesi: Korunması gereken nesne, ürün veya altyapının yangına karşı korunması ya da ısıнын yatay veya düşey yönde yayılmasını engellemek amacıyla kullanılan özel donanımlı bariyerlerdir.

Yağmurlama (sprinkler) sistemi: Yangını söndürmek, soğutmayı sağlamak ve yangının gelişimini itfaiye gelene kadar sınırlamak amacıyla kurulan, su püskürten otomatik sistemdir.

Otoparklar: Motorlu ulaşım ve taşıma araçlarının bekletildiği ve muhafaza edildiği yerler olup; kapalı ve açık otoparklar, bina otoparkları, oto galerileri, kapalı taksi durakları ve benzeri yerleri ifade eder [17].

1.5.2. Tehlike Sınıflandırması

Bina tehlike sınıflaması, bir binanın içerdiği potansiyel tehlikeleri ve riskleri belirlemek amacıyla yapılan bir sınıflandırmadır. Bina tehlike sınıflaması, binanın güvenliği ve acil durum yönetimi açısından önemlidir ve potansiyel risklerin belirlenmesi, önlenmesi ve yönetilmesi için yardımcı olur. Bu sınıflandırma, bina içindeki insanların güvenliğini sağlamak ve olası tehlikelere karşı hazırlıklı olmak için kullanılır. Bu sınıflamalar; düşük, orta ve yüksek tehlikelidir. Konutlar genel olarak düşük tehlikeli yerler olarak sınıflandırılmaktadır.

1.5.3. Aktif ve Pasif Yangın Güvenlik Önlemleri

Binalarda yangın güvenlik tedbirleri iki şekilde ele alınmaktadır. Bunlar; pasif yangın güvenlik tedbirleri ve aktif yangın güvenlik önlemleridir. Pasif yangın güvenlik önlemleri, yangının yayılmasını ve etkilerini sınırlamak için binanın tasarımı ve yapı malzemeleriyle alakalıdır. Bu önlemler arasında yangın duvarları, yangın kapıları, duman bariyerleri, yangına dayanıklı kaplamalar, yangın yalıtımı ve yangına dayanıklı malzemeler bulunur.

Aktif yangın güvenlik önlemleri ise yangın durumunda otomatik olarak devreye giren veya insan müdahalesi gerektiren donanımlardır. Bu önlemler arasında yangın alarm sistemleri, yangın söndürme sistemleri yangın söndürücüler ve yangın hidrantları gibi sistemler bulunur. Bu önlemler bir arada kullanılarak bina içindeki insanların güvenliğini sağlamak ve olası yangın durumlarına karşı hazırlıklı olmak amaçlanır [18].

1.5.3.1. Pasif Güvenlik Önlemleri

Yapı kullanma şekline bağlı olarak, yapının mimari tasarımı, bina strüktürünün tayin edilmesi, yapı malzeme ve elemanlarının seçimi, pasif yangın güvenliği önlemlerinin esasını oluşturur. Yapıya giren bileşen ve malzemelerin yangına direnç göstermeleri, üstelik yangının büyüyüp gelişmesini önleyici nitelikte olmaları gerekir. Pasif güvenlik önlemleri olarak;

1.5.3.1.1. Yangın Kompartımanı

Yangın kompartımanı, bir binanın yangın güvenliği açısından bölünmüş olduğu alanı ifade eder. Bu bölmeler, yangının yayılmasını engellemek ve insanların güvenli bir şekilde tahliye edilmelerine olanak tanımak için tasarlanmıştır. Yangın kompartımanları genellikle yangın duvarları, yangın kapıları ve yangın perde sistemleri gibi unsurlarla donatılmıştır. İki veya daha çok bina tarafından ortak kullanılan duvarlar, kazan dairesi, otopark, ana elektrik dağıtım odaları, yapı içindeki trafo merkezleri, orta gerilim merkezleri, jeneratör grubu odaları ve benzeri yangın tehlikesi olan kapalı alanların duvarları ve döşemeleri kompartıman duvarı özelliğinde olur. Bu sayede, yangın bir bölmede başlasa bile diğer bölgelere hızla yayılması engellenir ve insanların güvenli bir şekilde binayı terk etmelerine olanak tanınır. Yangın kompartımanları, bina güvenliği ve yangınla mücadele stratejilerinin önemli bir parçasıdır [19].

1.5.3.1.2. Otomatik Kapanan Yangın Bölmesi

Otomatik kapanan yangın bölmesi, bir yangın durumunda otomatik olarak kapanabilen özel bir kapı veya bariyer sistemini ifade eder. Bu tür bölme sistemleri, yangının yayılmasını engellemek ve insanların güvenli bir şekilde tahliye edilmelerine yardımcı olmak amacıyla tasarlanmıştır. Yangın algılama sistemleriyle entegre olarak çalışabilen otomatik kapanan yangın bölmesi, yangın alarmı durumunda hızla kapanarak yangının diğer bölgelere yayılmasını engeller. Bu tür sistemler, yangın güvenliği açısından önemli bir role sahiptir ve bina içindeki insanların güvenliğini sağlamak için kullanılır.

1.5.3.1.3. Isı ve Duman Yalıtımı

Binalarda ısı ve duman yalıtımı, bir binada veya yapıda yangın durumunda oluşabilecek ısı ve dumanın diğer bölgelere yayılmasını engellemek amacıyla yapılan önlemleri ifade eder. Bu tür yalıtım önlemleri genellikle yangın sırasında ısı ve dumanın yayılmasını kontrol altına almak, insanların güvenli bir şekilde tahliye edilmesini sağlamak ve yangının diğer alanlara sıçramasını engellemek için kullanılır. Yangın sırasında ısı ve dumanın yayılmasını önleyen malzemeler ve tasarım unsurları, bina güvenliği açısından kritik bir rol oynar. Bu önlemler

genellikle yangın duvarları, yangın kapıları, duman bariyerleri, yangın perde sistemleri ve benzeri donanımlarla sağlanır. Bu sayede, ısı ile dumanın kontrol altına alınması ve insanların güvenli bir şekilde binayı terk etmelerine olanak tanınması sağlanır.

1.5.3.1.4. Havalandırma Kanalı Damperi

Havalandırma kanalı damperi havalandırma sisteminin kontrolünü sağlar. Genellikle açılıp kapanabilen bir yapıya sahiptir ve havalandırma sisteminin istenilen şekilde çalışmasını sağlar. Ayrıca yangın durumunda da kullanılabilir; yangın algılama sistemleriyle entegre olarak çalışarak yangın durumunda havalandırma kanalını kapatır ve yangının diğer bölgelere yayılmasını engeller. Bu şekilde, havalandırma kanalı damperi hem havalandırma sisteminin performansını kontrol eder hem de yangın güvenliği açısından önemli bir rol oynar.

1.5.3.1.5. Duman Tahliyesi

Duman tahliyesi, bir binada veya yapının içinde oluşan dumanın dışarıya atılması veya uzaklaştırılması işlemidir. Yangın durumunda oluşan dumanın binanın içinde birikmesini engelleyerek insanların güvenli bir şekilde tahliye edilmelerine olanak tanır.

1.5.3.1.6. Bina İçi ve Çevresinde Oluşabilecek Tehlikeli Gazlar

Bina içi ve çevresindeki kapalı alanlarda tehlikeli gazların oluşması mümkündür. Doğalgaz, genel olarak kalorifer sistemlerinde temiz ve verimli bir yakıt olarak kullanılır. Kalorifer sistemlerinde doğal gazın kullanımı, genellikle kolay kontrol edilebilir, güvenli ve temiz bir ısıtma çözümü sunar. Fakat doğalgazın kullanımı esnasında çeşitli tehlikelerde ortaya çıkabilmektedir.

Sızma halinde doğalgaz, kapalı veya havalandırması yetersiz alanlarda birikerek patlayıcı bir gaz-hava karışımı ile yangına neden olabilir. Doğalgaz solunduğunda boğulmaya yol açabilir. Yüksek konsantrasyonlarda oksijen yetersizliği ve zehirlenmeye neden olabilir. Sızan doğalgaz atmosfere karışarak sera etkisi yaratabilir. Toprak ve yeraltı sularında kirliliğe yol açabilir. Doğal gaz sızıntılarının önlenmesi, erken tespiti ve hızlı müdahale edilmesi önemlidir. Bunun için düzenli kontrol, bakım ve kaçak tespiti çalışmaları yapılmalıdır. Ayrıca sızıntı durumunda acil müdahale planlarının hazırlanması ve uygulanması gerekir.

Bina ve sitelerde kanalizasyon ve organik malzemelerin birikebileceği alanlarda bulunabilmektedir. Kanalizasyon sistemlerinde evsel atık suların toplandığı ve atıldığı kanalizasyon boruları, bacalar, bağlantı noktaları yolu ile tıkanma, arıza veya yetersiz bakım nedeniyle kanalizasyon sistemlerinde organik maddeler ve çamur birikebilir.

Foseptik çukurlarında yüksek konsantrasyonda metan, karbondioksit, hidrojen sülfür ve kükürtlü gazlar birikerek zehirlenme riski oluşturur.

Bu gazların solunması ciddi sağlık sorunlarına ve ölüme neden olabilir. Foseptik çukurlarında oksijen seviyesi düşüktür ve boğulmaya yol açabilir. Ayrıca bu çukurlarda metan gazı, patlayıcı ve yanıcı özelliğe sahiptir.

Ağaç yaprakları, dal, çim, budama atıkları gibi organik atıkların biriktiği alanlarda düzenli toplama ve döküm yapılmazsa, atıklar buralarda birikerek çürüme ve koku oluşturabilir. Binalarda ve sitelerde bu tür alanların düzenli olarak kontrol edilmesi, temizlenmesi ve bakımlarının yapılması önemlidir. Aksi takdirde organik madde birikimi, koku ve çevre kirliliği gibi sorunları ortaya çıkabilir.

1.5.3.1.7. Kaçış Merdivenleri

Kaçış merdivenleri, bir binada veya yapının acil durumlarda insanların güvenli bir şekilde tahliye olmalarını sağlamak amacıyla kullanılan merdivenlerdir. Yangın, deprem veya diğer acil durumlarda kullanılmak üzere tasarlanmış olan kaçış merdivenleri, binanın dışına veya güvenli bir bölgeye ulaşmak için kullanılır. Bu merdivenler genellikle binanın dış cephesine veya dışarıya açılan bir kapıya erişim sağlar. Kaçış merdivenleri, acil durumlarda insanların hızlı ve güvenli bir şekilde binayı terk etmelerine olanak tanır.

1.5.3.1.8. Yangın Merdivenleri

Yangın merdivenleri, bir binada yangın durumunda insanların güvenli bir şekilde tahliye olmalarını sağlamak amacıyla kullanılan özel merdivenlerdir. Bu merdivenler, binanın dış cephesine veya güvenli bir bölgeye ulaşmak için tasarlanmıştır. Yangın merdivenleri genellikle dışarıdan erişilebilir durumda olup, yangın sırasında iç mekanlardan çıkışı kolaylaştırmak için kullanılır. Bu merdivenler, yangın durumunda insanların hızlı ve güvenli bir şekilde binayı terk etmelerine olanak tanır.

1.5.3.1.9. Tahliye Kapıları

Tahliye kapıları, acil durumlarda bir binadan hızlı ve güvenli bir şekilde çıkış yapmak için kullanılan özel kapılardır. Bu kapılar, yangın, deprem veya diğer acil durumlar sırasında insanların hızlı bir şekilde binayı terk etmelerine olanak tanımak amacıyla tasarlanmıştır. Tahliye kapıları genellikle dışarıya açılan, kolayca erişilebilen ve acil durumlarda hızlı bir şekilde kullanılabilen kapılardır. Bu kapılar, insanların güvenli bir şekilde binayı terk etmelerine yardımcı olur.

1.5.3.1.10. Acil Aydınlatma Sistemi

Acil aydınlatma sistemi, elektrik kesintisi veya acil durumlarda binalarda ve tesislerde kullanılan özel bir aydınlatma sistemidir. Bu sistem, acil

durumlarda insanların güvenli bir şekilde tahliye edilmelerine yardımcı olmak amacıyla tasarlanmıştır. Elektrik kesintisi durumunda devreye giren acil aydınlatma sistemi, acil çıkış yollarını ve tahliye rotalarını aydınlatarak insanların güvenli bir şekilde binayı terk etmelerine olanak tanır. Ayrıca bu sistem, yangın alarmı durumunda da devreye girebilir ve insanların hızlı bir şekilde güvenli bölgelere ulaşmalarına yardımcı olur.

1.5.3.1.11. Kaçış Yolu Aydınlatması

Kaçış yolu aydınlatması, acil durumlarda insanların güvenli bir şekilde binayı terk edebilmeleri için kullanılan aydınlatma sistemidir. Bu aydınlatma sistemleri, elektrik kesintisi durumunda veya yangın gibi acil durumlarda devreye girerek kaçış yollarını ve tahliye rotalarını aydınlatır. Bu sayede insanlar, acil durumlarda güvenli bir şekilde çıkış yapabilmeleri için gerekli yönlendirmeyi alabilirler. Kaçış yolu aydınlatması, bina güvenliği ve acil durum yönetimi açısından önemli bir unsurdur ve insanların tahliye sürecinde yardımcı olur.

1.5.3.1.12. Acil Durum Yönlendirmesi

Acil durum yönlendirmesi; bina veya tesislerdeki yangın, deprem gibi risk anlarında insanların güvenli tahliyesini sağlayan hayati bir sistemdir. Acil çıkış işaretleri, aydınlatmalar ve yönlendirme tabelalarından oluşan bu yapı; tahliye rotalarını net bir şekilde göstererek paniği önlemeyi, hızlı çıkışı sağlamayı ve can kaybını en aza indirmeyi amaçlar.

1.5.3.1.13. Paratoner Sistem

Paratoner sistemleri, binaları yıldırımlara karşı korumak amacıyla kullanılan sistemlerdir. Bu sistemler, binaların çatılarına veya yapıların yüksek noktalarına yerleştirilir ve yıldırımın çarpması durumunda elektriği topraklamak suretiyle binayı ve içindekileri korur. Paratoner sistemleri, yıldırımın neden olabileceği hasarı en aza indirmek ve yangın riskini azaltmak için kullanılır.

1.5.3.1.14. Anons Sistemi

Binalarda anons sistemi, acil durumlarda ve günlük işleyişte bina içindeki insanlara duyuru yapmak amacıyla kullanılan sesli iletişim sistemidir. Acil durumlarda tahliye talimatları vermek, bilgilendirme yapmak veya günlük duyuruları iletmek için kullanılır. Acil durum anons sistemi, insanların güvenliğini sağlamak ve acil durumlarda doğru bilgilendirme yaparak panik oluşumunu engellemek amacıyla kullanılır.

1.5.3.1.15. Uyarıcı İkaz Levhaları

Uyarıcı ikaz levhaları, bir binada, tesis içinde veya herhangi bir alanda bulunan kişileri belirli tehlikeler konusunda bilgilendirmek amacıyla

kullanılan levhalardır. Bu levhalar genellikle tehlike sembolleri, metinler veya görseller içerir ve yangın çıkışları, tehlikeli maddelerin bulunduğu alanlar, elektrik panoları gibi potansiyel riskleri belirtmek için kullanılır. Uyarıcı ikaz levhaları, insanların dikkatini çekerek güvenlik bilincini artırmak ve olası tehlikelere karşı uyarıda bulunmak için kullanılır.

1.5.3.2. Aktif Güvenlik Önlemleri

Yapılarda yangın yönünden alınacak aktif güvenlik önlemleri, genellikle yangını başlangıç anında algılayıp büyüyüp yayılmasına müsaade etmeden sınırlandırıp, kurtarma ve müdahale etme faaliyetlerini kolaylaştırmaya, sakinleri güvenle yangının olduğu yapı ve bölümlerden tahliye etmeye ve yangını bünyesel olarak söndürmeyi amaçlayan güvenlik önlemlerinin tümünü içerir. Bu önlemler;

1.5.3.2.1. Yangın Söndürme Cihazları

Binalarda yangın söndürme cihazları, yangın durumunda kullanılmak üzere tasarlanmış ekipmanlardır. Bu cihazlar, yangının başlangıç aşamasında müdahale ederek yangının kontrol altına alınmasını sağlar. Yangın söndürme cihazları arasında yangın söndürücüler, sprinkler sistemleri, yangın hortumları ve yangın hidrantları bulunur. Bu cihazlar, yangın güvenliği açısından önemli bir rol oynar ve binalarda yangın riskine karşı hazırlıklı olunmasını sağlar [20].

1.5.3.2.2. Manuel İhbar ve Alarm Sistemleri

Manuel ihbar ve alarm sistemleri, acil durumlarda insanların yangın, güvenlik veya diğer tehlikeler konusunda yetkililere bilgi vermek için kullanılan sistemlerdir. Bu sistemler genellikle el ile çalıştırılan düğmeler veya kollar aracılığıyla devreye alınır ve acil durumun tespit edilmesi durumunda alarmı tetikler. Bu sayede, binada bulunan insanlar veya güvenlik görevlileri hızla haberdar edilerek gerekli önlemler alınabilir. Manuel ihbar ve alarm sistemleri, acil durum yönetimi ve insan güvenliği açısından kritik bir rol oynar.

Aşağıda belirtilen binalarda yangın uyarı butonlarının kullanılması mecburidir:

- Konutlar hariç, kat alanı 400 m2'den fazla olan iki kat ile dört kat arasındaki bütün binalarda,
- Konutlar hariç, kat sayısı dörtten fazla olan bütün binalarda,
- Konutlar dahil bütün yüksek binalarda [21].

1.5.3.2.3. Otomatik Dedektörler

Binalarda otomatik dedektörler, yangın, duman veya gaz gibi tehlikeleri algılamak ve otomatik olarak alarm sistemlerini devreye sokmak için kullanılan cihazlardır. Bu dedektörler genellikle yangın alarm sistemleri ile entegre olarak çalışır ve tehlike algılandığında otomatik olarak alarmı tetikler. Yangın dedektörleri, duman dedektörleri, ısı dedektörleri ve gaz dedektörleri gibi çeşitli tiplerde otomatik dedektörler bulunmaktadır. Bu dedektörler, acil durumlarda hızlı müdahale edilmesini sağlayarak bina içindeki insanların güvenliğini artırmak için kullanılır.

1.5.3.2.4. Yangın Dolapları

Yangın dolapları, acil durumlarda yangınla mücadele ekipmanlarının depolandığı ve erişilebilir olduğu dolaplardır. Genellikle yangın hortumu, yangın söndürücü ve diğer yangın söndürme ekipmanlarını içerir. Bu dolaplar, yangın anında hızlı müdahale için gerekli ekipmanların kolayca erişilebilir olmasını sağlar. Ayrıca, yangın güvenliği ekiplerinin ve yetkililerin müdahalesini kolaylaştırmak amacıyla belirli bölgelere yerleştirilirler.

1.5.3.2.5. Hidrant Sistemi

Taban alanı 5000 m2'den büyük yapıların yangından korunmasında, ilk müdahalede söndürülemeyen yangınlara dışarıdan müdahale edebilmek için mümkün olduğunca yapının veya binanın bütün çevresini kapsayacak şekilde tesis edilecek hidrant sistemi bünyesinde yerleştirilecek hidrantların, itfaiye ve araçlarının kolay yanaşabileceği ve bağlantı yapabileceği şekilde düzenlenmesi gerekir.

Binalarda hidrant sistemi, yangın söndürme suyunun temin edildiği ve yangınla mücadelede kullanılan tesisat sistemidir. Genellikle bina dışında veya belirli bölgelerde bulunan hidrantlar, yangın söndürme hortumlarının bağlanarak su sağlanmasını ve yangının kontrol altına alınmasını sağlar. Hidrant sistemleri, acil durumlarda hızlı müdahale için gerekli su kaynağını temin ederek yangının yayılmasını engellemeyi amaçlar. Bu sistemler, bina içindeki insanların güvenliğini sağlamak ve yangınla mücadeleyi kolaylaştırmak için önemli bir role sahiptir.

1.5.3.2.6. Sulu Sprinkler Sistemi (Yağmurlama Sistemi)

Sulu Sprinkler Sistemi, binalarda yangın durumunda otomatik olarak devreye giren ve suyun püskürtülerek yangının kontrol altına alınmasını sağlayan bir yangın söndürme sistemidir. Bu sistem, genellikle bina tavanlarına monte edilmiş olan sprinkler başlıkları sayesinde yangın algılandığında otomatik olarak su püskürtülerek yangının yayılmasını engeller. Sulu sprinkler sistemleri, yangının hızla kontrol altına alınmasını ve insanların güvenli bir şekilde tahliye edilmesini sağlamak amacıyla kullanılır. Bu sistem, bina güvenliği açısından kritik bir rol oynar ve yangınla mücadelede etkili bir çözüm sunar. Yapı yüksekliği 51,50 m'yi geçen konutlarda, alanlarının toplamı 600 m²'den büyük olan kapalı otoparklarda ve 10'dan fazla aracın asansörle alındığı kapalı otoparklarda kullanılmalıdır [21].

1.5.3.2.7. Su Depoları

Binalarda su depoları, iş sağlığı ve güvenliği açısından önemli bir faktördür. Bu depolar, yangın söndürme sistemleri için su temin etmek amacıyla kullanılır. Yangın durumunda yeterli suyun bulunması, yangının kontrol altına alınmasını ve yayılmasını engellemeyi sağlar. Bu şekilde, bina içindeki insanların güvenliğini sağlamak ve olası yangın durumlarına karşı hazırlıklı olmak mümkün olur. Su depolarının düzenli bakımı ve temizliği, iş sağlığı ve güvenliği standartlarına uygun olarak yapılmalıdır, böylece depoların verimli bir şekilde çalışmasını ve acil durumlarda kullanılabilir olmasını sağlar.

1.5.3.2.8. Yangın Su Basıncı

Yangın su basıncı, yangın söndürme sistemlerinde kullanılan suyun basıncını ifade eder. Yangın söndürme sistemlerinde kullanılan suyun yeterli basınca sahip olması, yangınla mücadelede etkili olmasını sağlar. Bu basınç, yangın söndürme ekipmanlarının yangın sırasında doğru şekilde çalışmasını ve suyun yangına etkili bir şekilde uygulanmasını sağlar. Yangın su basıncı, yangın söndürme sistemlerinin etkinliği ve bina güvenliği açısından önemli bir faktördür.

1.5.3.2.9. İtfaiye Su Verme Bağlantısı

İtfaiye su verme bağlantısı, yangın söndürme operasyonlarında itfaiye ekiplerinin su temin etmesini sağlayan bağlantı noktalarını ifade eder. Bu bağlantı noktaları genellikle binaların dışında bulunur ve itfaiye ekiplerinin yangın durumunda su temin etmelerine olanak tanır. Bu noktalar, itfaiye araçlarının hortumlarını bağlayarak su sağlamalarını ve yangınla mücadele operasyonlarını gerçekleştirmelerini sağlar. Yüksek binalarda, bina oturma alanı 1000 m²'den büyük binalarda veya cephe genişliği 75 m'yi aşan binalarda, itfaiyenin sisteme dışarıdan su basabilmesi için, sulu yangın söndürme sistemlerine en az 100 mm nominal çapında itfaiye su verme bağlantısı yapılması şarttır. İtfaiye araçlarının bağlantı ağzına ulaşma mesafesi 18 m'den fazla olamaz. İtfaiye su verme bağlantıları, yangın söndürme operasyonlarında etkili bir şekilde su temin edilmesini ve yangının kontrol altına alınmasını sağlamak için önemlidir.

1.5.3.2.10. Sabit Söndürme Sistemleri

Sabit söndürme sistemleri, binalarda sabit olarak kurulu olan ve yangın durumunda otomatik veya manuel olarak devreye giren yangın söndürme sistemleridir. Bu sistemler genellikle su, köpük, gaz veya kimyasal maddeler gibi farklı söndürme maddeleri kullanabilir. Sabit söndürme sistemleri, yangının başlangıç aşamasında müdahale ederek yangının büyümeden kontrol altına alınmasını sağlar. Bu sistemler, yangın güvenliği açısından kritik bir rol oynar ve binalarda yangın riskine karşı önlem alınmasını sağlar.

1.5.4. Mevcut Yapılarda Yangın Güvenliği

Mevcut yapılar için yangın güvenliği, binaların yangın riskine karşı korunmasını ve içindekilerin güvenli bir şekilde tahliye edilmesini sağlamak için önemlidir. Mevcut bina 19.12.2007 tarihinden önce yapı ruhsat başvurusu dilekçesi eki yapı projeleri ilgili idarece onaylanmış olan yapı, bina ,tesis ve işletmelerde yönetmeliğin uygulanması açısından mevcut yapı olarak kabul edilmiştir. Mevcut binalarda yangın güvenliği için yangın alarm sistemlerinin düzenli olarak kontrol edilmesi, yangın söndürme ekipmanlarının bakımının yapılması ve acil çıkış yollarının açık tutulması gibi önlemler alınmalıdır. Ayrıca, mevcut binaların yangına karşı dayanıklılığını artırmak için yangın duvarları, yangın kapıları ve yangın yalıtımı gibi pasif güvenlik önlemleri de önemlidir. Bu tür önlemler, mevcut yapıların yangın güvenliğini artırmak ve içindekilerin güvenliğini sağlamak için gereklidir.

1.5.5. Yangın Önleme ve Yangından Kurtarma Yönergeleri

Yangını önleme ve yangından kurtarma yönergeleri, binalarda yangın güvenliği konusunda alınması gereken önlemleri ve yangın durumunda nasıl hareket edilmesi gerektiğini belirten kuralları içerir. Bu yönergeler, bina sakinlerinin, çalışanların ve ziyaretçilerin yangın durumunda nasıl tepki vermeleri gerektiğini, yangını nasıl önleyebileceklerini ve yangından nasıl korunacaklarını anlatır. Ayrıca, yangın söndürme ekipmanlarının nasıl kullanılacağı ve acil çıkış yollarının nasıl kullanılacağı gibi konuları da kapsar. Bu yönergeler, yangın güvenliği konusunda farkındalığı artırmak ve yangın durumunda etkili bir şekilde hareket etmeyi sağlamak amacıyla hazırlanır. Binaların Yangından Korunması Hakkındaki Yönetmeliğe göre, yapı yüksekliği 30,50 m'den fazla olan konut binaları ile içinde 50 kişiden fazla insan bulunan konut dışı her türlü yapı, bina, tesis ve işletmelerde ve içinde 200'den fazla kişinin barındığı sitelerde;

- Söndürme ekibi,
- Kurtarma ekibi,
- Koruma ekibi,
- İlk yardım ekibi bulunması zorunludur [22].

Söndürme Ekibi, binada çıkacak yangına derhal müdahale ederek söndürmek ve/veya yangının genişlemesine mani olmak için oluşturulur. Yangın durumunda yangın yerinin alt, üst ve yanlarındaki odalarda gereken tertibatı alır, yangını söndürmeye veya genişlemesini önlemeye çalışır.

Kurtarma Ekibi, yangın durumunda can ve malı kurtarma işlerini yürütmek için oluşturulur.

Koruma Ekibi, kurtarma ekibince kurtarılan eşya ve evrakı korumak, yangın nedeniyle ortaya çıkması muhtemel panik ve kargaşayı önlemek, boşaltılan eşya ve evrakı, güvenlik güçleri veya bina yetkililerinin göstereceği bir yerde muhafaza etmek ve yangın söndürüldükten sonra o binanın ilgililerine teslim etmek üzere

görevlendirilmelidir. İlk Yardım Ekibi ise, yangın nedeniyle yaralanan veya hastalanan kişilere ilk yardım yapmak, ilk yardım ekiplerini çağırmak, gelen ilk yardım ekiplerine yardımcı olmak üzere oluşturulur.

Apartman ve site yöneticileri;

- Apartman ve site yöneticileri, katlarda veya bölümlerde bulunan personel içinden yangın, deprem ve panik gibi durumlarda kurtarma, boşaltma, ilk müdahale konuları için eleman belirler ve bunlara görevlerini anlatır,
- Yangınla mücadele konusunda gerekli temel eğitimleri alırlar. Tüm personele ve yeni katılan personele; yangın kaçış kapılarını ve yollarını, acil durumlarda görevli olan personel haricindeki personelin çıkıştan sonra toplanacağı yeri öğretirler,
- Yangın ikaz butonlarının, duman dedektörlerinin, yangın ikaz flaşör/anons ünitelerinin sağlamlığını, önlerinin bloke edilmemiş olduğunu kontrol ederler,
- Yangın dolaplarının, yangın çıkış kapılarının sağlam olmasını ve önler inde engel olmamasını kontrol eder; yangın güvenlik hacimleri ve yangın merdiven yuvalarına hiçbir şekilde malzeme konulmamasını sağlarlar,
- Herhangi bir duman dedektörünün yanlış algılama yapması durumunda, ihbarın yanlış olduğunu ve nedenini en kısa zamanda güvenlik merkezine bildirirler,
- Tahliye şemalarının yeterli büyüklükte ve kolay anlaşılır şekilde olmaları için gerekli özen gösterilmelidir,
- Yangın merdivenleri ve giriş çıkış kapılarının açılıp açılmadığı sıklıkla kontrol edilmelidir,
- Yangına sebebiyet verebilecek açık veya hasarlı kabloların, gevşek bağlantıların olmadığını, parlama derecesi yüksek yanıcı maddelerin bulundurulmadığını kontrol ederler. Binaların gerçek anlamda yangın güvenliğinin sağlanması için algılama, uyarı, söndürme ve pasif sistemlerin yanında, personel organizasyonuna ve eğitimine önem verilmelidir. Personelin görev dağılımları yapılmalı, deprem, yangın ve patlama gibi acil durumlarda kimin ne yapacağı önceden belirlenmelidir. Sadece belirlenmesi de yeterli değildir, tatbikatlar yapılarak bu kişiler görevlerine alıştırmalıdır.

1.5.6. Güvenliğiniz İçin Gerekli Talimatlar

1.5.6.1. Yangın Öncesi

- Yangınlarla mücadele hakkında eğitim alın. Başta ailenizi olmak üzere çevrenizdekileri bu konuda bilinçlendirin,
- Acil telefon numaralarını öğrenin ve çocuklarınıza da öğretin,
- Çocuklarınıza yangın anında koltuk arkası, dolap gibi görünmeyen yerlere saklanmaması gerektiğini öğretin,

- Çocuklarınızı asla evde yalnız bırakmayın,
- Elektrik tesisatınızın bakım ve onarımlarını yetkili kişilere yaptırın.
- Elektrik prizlerinin kapaklı veya çocuk emniyet sistemli olanlarını tercih edin,
- Elektrikli cihazlarınızı, kullanım talimatına uygun olarak kullanın,
- Kullanmadığınız cihazların fişini prizde bırakmayın,
- Üçlü priz ve benzeri ürünlerde fazla enerji tüketen elektrikli soba, ütü gibi cihazları aynı anda çalıştırmayın,
- Baca temizliğiyle birlikte kombi şofben gibi cihaz ve sistemlerin bakım ve tamiratlarını yetkili servislere yaptırın,
- Mutfak perdelerinin ocaktan uzak olmasına dikkat edin,
- Bulunduğunuz ortamda gaz kaçağı olduğunu fark ettiğinizde derhal gazı keserek İGDAŞ 187'ye haber verin,
- Kullandığınız ısıtıcıların yakınında kesinlikle yanıcı madde bulundurmayın,
- Çocuklarınıza kibrit ve çakmak gibi yanıcı ve yakıcı maddeler ile elektrikli ve gazlı ev aletlerinin oyuncak olmadığını öğretin. Eğitici faaliyetlerle bu konuda bilinçlenmelerini sağlayın,
- Araçlarınızı itfaiye ve ambulansların geçişlerini engelleyecek şekilde park etmeyin.

1.5.6.2. Yangın Anında

- Panik yapmayın.
- Yangın anında ihbar butonuna basarak ve bağırarak çevrenizdekileri yangından haberdar edin.
- Herhangi bir olaya müdahale etmeden önce itfaiyeyi (112) arayın. Telefondaki görevliye; yangının meydana geldiği yerin açık adresini, yanan binanın özelliklerini, yangının binanın hangi bölümünde olduğunu, yanan maddenin türünü, yangın anında bina içinde mahsur kalan olup olmadığını, size ulaşılabilir bir telefon numarasını, görevlinin sizden isteyeceği diğer bilgileri verin. Adresin kolay tarifi için varsa herkes tarafından bilinen noktaları bildirin.
- Yangın bulunduğunuz bölümde değil ise öncelikle elektrik ve gazı kesin, yangının hangi bölümde olduğunu tespit edin, kapı ve pencereleri kapatın.
- Yangın üst katlarda ve koridor duman ile kaplanmış ise yangın merdiveni, kaçış yolu veya servis merdivenini kullanarak derhal bina dışına çıkın.
- Saklandığınız yerde kapı ve pencereleri açmayın, böylece duman size daha geç ulaşacaktır.
- Yetkililerin uyarılarını dikkate alın.
- Yardım edemediğiniz kişiler ve durumları hakkında itfaiye yetkilisine bilgi verin [23].

1.6. Elektrik ile Çalışmalarda Güvenlik

Elektrik, günlük yaşamımızın vazgeçilmez bir parçasıdır ve apartmanlarda aydınlatma, ısıtma, soğutma gibi birçok işlev için kullanılır. Ancak elektrikle çalışmak, potansiyel tehlikeler içerir ve bu nedenle iş güvenliği önlemlerinin alınması şarttır.

Apartmanlarda elektrik kullanımı, genellikle aşağıdaki amaçlar için gerçekleştirilir:

Aydınlatma: Ortak alanların ve dairelerin çevre aydınlatmasının sağlanması.

Güvenlik Sistemleri: Kamera sistemleri gibi güvenlik önlemleri için elektrik gereklidir.

Asansörler: Apartmanlarda katlar arası ulaşımı sağlayan asansörler için elektrik kullanılır.

Isıtma ve Soğutma Sistemleri: Merkezi ısıtma sistemleri veya bireysel klima cihazları elektrikle çalışır.

Elektrikli Ev Aletleri: Buzdolabı, çamaşır makinesi, bulaşık makinesi gibi ev aletleri elektrikle çalışır.

Elektronik Cihazlar: Televizyon, bilgisayar, modem gibi cihazlar için elektrik gereklidir.

1.6.1. Elektrik ile Çalışmalarda Bazı Riskler

Elektrikle çalışma alanlarında iş sağlığı ve güvenliği açısından bazı riskler bulunmaktadır. Bunlardan bazıları aşağıda sunulmuş olmakla beraber kullanılan her elektrikli alet için farklı risklerin oluştuğu da unutulmamalıdır.

Elektrikle ilgili yeterli bilgiye sahip olmamak: Elektrikle çalışan kişilerin yeterli eğitim almadan işe başlaması risk oluşturabilir.

Elektrik devresinde güvenlik önlemlerinin alınmamış olması: İzolasyon eksiklikleri, kabloların hasar görmesi veya koruyucu cihazların çalışmaması gibi durumlar risk yaratır.

Elektrikle yetkili olmayan kişilerin uğraşması veya aşırı güvenme: Elektrikle çalışma konusunda ehliyeti olmayan kişilerin müdahalesi risklidir.

Dikkatsiz, tedbirsiz ve aceleci davranmak: Elektrikle çalışırken dikkatsiz olmak, hızlı ve plansız hareket etmek risk oluşturur.

Kişisel koruyucu donanım kullanmamak: İşçilerin koruyucu elbiseler, eldivenler, gözlükler gibi ekipmanları kullanmaması risklidir.

1.6.2. Elektrik ile Çalışmalarda Alınabilecek Bazı Önlemler

Elektrikle çalışma alanlarında iş sağlığı ve güvenliği açısından bazı önemli önlemler bulunmaktadır. Bu önlemlerden bazıları aşağıda belirtilmiştir.

Kumanda Düğmeleri ve Ana Şalter: Kumanda düğmeleri ve ana şalter, makineyi hareket ettirmeyecek şekilde tasarlanmalı ve işçinin kolayca ulaşabileceği yerde bulunmalıdır.

Sigorta Değişimi: Sigortaların düzenli olarak kontrol edilmesi ve gerektiğinde değiştirilmesi gerekir.

İletkenler ve Kilitleme Tertibatı: İletkenlerin izolasyonu sağlam olmalıdır. Ayrıca, kilitleme tertibatları kullanarak enerji kaynaklarını güvenli bir şekilde izole etmek önemlidir.

Tevzi Tabloları ve Etiketleme: Elektrik panoları ve tevzi tabloları düzenli olarak kontrol edilmeli ve etiketlenmelidir.

Pano Topraklaması: Elektrik panolarının topraklaması doğru bir şekilde yapılmalıdır.

Taşınabilir İletkenler ve İletkenlere Yaklaşma: Taşınabilir kabloların düzgün kullanılması ve iletkenlere yaklaşırken dikkatli olunması gerekmektedir.

Kişisel Koruyucu Donanım Kullanılması: Elektrik ile çalışmalarda yalıtkan tabanlı iş ayakkabısı, yalıtkan eldiven, yalıtkan baret gibi KKD kullanılması elektrik çarpmalarında maruziyeti yok edecek kadar azaltabilir.

Ortam Yalıtılması: Özellikle elektrik panosu gibi elektrik sistemine müdahale edilecek alanlarda zeminin yalıtkan paspas kullanılarak yalıtılması, elektriğe müdahale eden kişiler için ekstra bir koruyucu ortam sunacaktır.

Kullanılacak Alet ve Sistemin İzolasyonu: Elektrik sistemine müdahale ederken kullanılacak olan el aletlerinin tutamaç kısımlarının elektrik geçirmeyen yalıtkan malzemeden yapılmış olmasına dikkat edilmelidir. Ayrıca elektrik sisteminin içinde bulunduğu sigorta kutusu, elektrik panosu gibi ortamların topraklanmış olması koruyucu ortam sağlayacaktır.

Çalışan Eğitimi: Elektrik ile çalışmalarda bulunacak çalışanın kesinlikle mesleki yeterlilik belgesine sahip olması gerekir. Yeterli eğitimi almamış ve bu eğitimi belgelememiş olanların elektrik ile alakalı sistemlere müdahale etmesinden kaçınılmalıdır.

KAYNAKÇA

[1]	AFAD, «Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü», [Çevrimiçi]. Available: https://www.afad.gov.tr/aciklamali-afet-yonetimi-terimleri-sozlugu . . [Erişildi: 12 11 2023].
[2]	<i>Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik</i> .
[3]	G. İLGEN, «Apartman ve Site Yönetiminde İş Sağlığı ve Güvenliği Uygulamaları», %1 içinde <i>Apartman ve Site Yönetimi</i> , İstanbul, Legal, 2016, pp. 139-142.
[4]	<i>5510 Sayılı Kanun</i> .
[5]	Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, [Çevrimiçi]. Available: https://www.csgb.gov.tr/ .
[6]	G. İLGEN, «Güvenlik Hizmetlerinde İş Sağlığı ve Güv. Uygulamaları, Doğal Afetlerden Kaynaklanabilecek Riskler, İşletme İçindeki Fiziki Ortamdan Kaynaklanan Riskler, Çalışanlardan Kaynaklanabilecek Riskler», %1 içinde <i>Apartman ve Site Yönetimi</i> , İstanbul, LEGAL, 2016, pp. 136-139.
[7]	R. Gazete, <i>Yapı İşleri Yönetmeliği, Ek-5</i> , Sayı: 28786, Tarih: 05.10.2013,.
[8]	<i>Yapı İşlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği</i> , 2013.
[9]	3. 14.06.2017, <i>Asansörlerin Tasarımına İlişkin Usul ve Esaslara Dair Tebliğ</i> , 30096, 2017.
[10]	<i>Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği</i> , 03.07.2017, 30113, 03.07.2017.
[11]	<i>Asansör Periyodik Kontrol Yönetmeliği</i> , 30411, 04.05.2018.
[12]	https://tekirdagapartmanyonetimi.com/asansor-yonetmeli .
[13]	<i>Asansör Piyasa Gözetimi ve Denetimi Yönetmeliği</i> , 31775, 2022,.
[14]	<i>Asansör Yönetmeliği (2014/33)</i> , 29.06.2016,.
[15]	<i>Asansör İşletme ve Bakım Yönetmeliği</i> , 2023.
[16]	https://www.bsbasansor.com.tr/blog/asansor-kullanimi-ve-dikkat-edilecekKurallar .
[17]	Ankara Büyükşehir Belediyesi İtfaiye Dairesi Başkanlığı Arama Kurtarma ve Eğitim Şube Müdürlüğü Akademi Amirliği, 2020.
[18]	<i>İstanbul İtfaiyesi Eğitim Yayınları Serisi, «Güvenli Yaşamayı Öğreniyorum»</i> , 2010.
[19]	D. F. Başdemir H., 'Binalarda Pasif Yangın Güvenlik Önlemleri Bağlamında Bir Literatür Araştırması', cilt 13, Politeknik Dergisi, 2010, pp. 101-109.
[20]	Öner A., 'Yanıcı/Parlayıcı Sıvı Depolanan Binalarda Yangın Güvenliği ve Söndürme Sistemleri', cilt 14, 2009, p. 1.
[21]	<i>Binaların Yangından Korunması Hakkında Yönetmelik</i> , 2007.
[22]	A. Kılıç, "Yangın Önleme ve Yangından Kurtarma Yönergeleri", Yangın Güvenlik Dergisi, 2007, pp. 8-10.
[23]	https://itfaiye.ibb.gov.tr/m/tr/guvenliginiz-icin/6233/evlerde-binalarda-ve-isyerlerinde-yangin-guvenligi.html .

APARTMAN VE SİTELER İÇİN İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ KONTROL LİSTESİ

Apartman/Site Adı		Tehlike Sınıfı	Az Tehlikeli
İSG İşveren Vekili		Tarihi	
İSG Temsilcisi		Hane Sayısı	
Çalışan Sayısı		Sakin Sayısı	

Konu Başlıkları	Kontrol Listesi Soruları	Evet	Hayır	Tedbir Önerileri	İlgili Sorumlu Personel	Termin Tarihi
Acil Durumlar	Bina ve eklentilerinde olası acil durumlar belirlendi mi?					
	Acil durumlar dikkate alınarak acil durum planı hazırlanmış mı?					
	Acil durum sorumlusu ve ekipleri belirlenmiş mi?					
	Acil durumlar hakkında sakinlere gerekli bilgilendirmeler yapılarak farkındalık kazandırılmış mı?					
	Binada görevli tüm çalışanlar acil durumlar hakkında eğitim almış mı?					
	Binada destek elemanları olarak ilk yardım, koruma, kurtarma ve söndürme ekipleri belirlenmiş ve görev bilinci oluşturulmuş mu?					
	Binada acil çıkışları gösterir işaret ve levhalar görünür yerlerde asılmış mı?					
	Acil durumlarda devreye girecek yedek enerji ve pompa sistemleri mevcut mu?					
	Binadaki makinelerin acil durumlarda durdurma mekanizmaları var mı?					
	Acil çıkış kapılarında kilit, sürgü, çıkışı engelleyecek malzeme vb. var mı?					
	Acil çıkış kapıları dışarıya doğru açılabilir durumda mı?					
	Acil çıkış koridorlarında ve yangın merdivenlerinde ışıklandırma sağlanmış mı?					
	Acil çıkış yollarında yönlendirmeyi sağlayan levhalar ve işaretler yeterli mi?					
	Acil çıkış koridorları ve kapıları önlerinde geçişi engelleyen malzeme vb. materyaller var mı?					
	Acil durumlarda ulaşılması gereken kurumların telefon numaraları asılmış mı? (Yangın, gaz kaçağı, ambulans, polis, jandarma vb.)					
	Kazan dairesinde veya dışında yakıt kesme vanası var mı?					
	Acil durumlarda bina sakinlerini ve çalışanları uyarmak amacıyla sesli, ışıklı vb. alarm sistemleri mevcut mu?					
	Engelli sakin veya çalışanların acil durumlarda binadan tahliyesi için rampa, asansör vb. çıkışları var mı?					
	Bina dışında güvenli alan olarak belirlenmiş ve işaretlenmiş bir toplanma alanı var mı?					
Temizlik ve Düzen	Toplanma bölgesinde acil durumlara yönelik malzemelerin (yangın tüpü, ilk yardım malzemeleri, sakinlerin ve çalışanların güncel iletişim bilgilerinin bulunduğu listeler, telsiz, destek elemanları yelekleri vb.) içerisinde bulunduğu acil durum istasyonu temin edilmiş mi?					
	Acil durumlara yönelik binadaki herkesin katılımıyla yılda en az bir defa tatbikat yapılıyor mu?					
	Binada temizlik yapılan zemin ve duvarlarda kaymayı engelleyen malzemeler kullanılmış mı?					
	Binada ortak kullanım alanlarında dökülen sıvı veya diğer nedenlerden dolayı kaygan hale gelmiş zemin hemen temizleniyor mu?					

Konu Başlıkları	Kontrol Listesi Soruları	Evet	Hayır	Tedbir Önerileri	İlgili Sorumlu Personel	Termin Tarihi
Temizlik ve Düzen	Binada özellikle zemin temizleme sırasında uyarıcı işaretler kullanılıyor, geliş geçişlerin yoğun olmadığı saatler yer temizliği için tercih ediliyor mu?					
	Binada temizlik formu kullanılarak bina ve eklentilerde ilgili çalışanların temizlik şartlarını yerine getirdikleri takip ediliyor mu?					
	Binadaki çöp ve atıklar düzenli olarak toplanıyor ve uygun biçimde atılıyor mu?					
	Çöp odası temin edilmiş mi, varsa yeterli aydınlatma, havalandırma, ilaçlama, vb. yapılıyor mu?					
	Çöp odası varsa ilgili görevli dışındakilerin girişi engelleniyor mu, işaret veya levha ile uyarı yapılmış mı?					
	Çöp odasının kapısına gereken izolasyon yapılmış mı?					
	Çöp odasının düzenli temizliği yapılıyor, bacasında tıkanıklık olursa müdahale ediliyor mu?					
	Çöpler ilgili çalışan tarafından sızdırmayacak şekilde, sağlam torbalarda ve ağızları bağlı olarak alınıyor mu?					
	Bina temizlik çalışanlarına uygun kişisel koruyucu ve donanımlar temin ediliyor ve kullanmaları sağlanıyor mu?					
	Temizlik malzemeleri doğru alan veya depo raflarında düzgün istiflenerek konumlandırılıyor mu?					
	Temizlik işlerinde çalışanlar işler ile ilgili kullandıkları temizlik malzemelerini yerlerine yerleştiriyor mu?					
Bilgilendirme ve Eğitim	Binada çalışan tüm personele Temel İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimi verilmiş mi?					
	Çalışanların Temel İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitimlerinin yasal süreler göz önüne alınarak periyodik olarak verilmesine devam edilmiş mi?					
	Binada işe başlayan çalışanlar için İşe Başlama Eğitimleri verilmiş mi?					
	Binadaki işlerin tehlike ve risklerine yönelik çalışanlar gerekli eğitimleri almış mı?					
	Binada yapılan işlere yönelik talimatlar hazırlanıp ilgili çalışanlara tebliğ edilmiş mi?					
Asansör	Asansörler temiz mi, aylık ve yıllık periyodik bakımları yapılıyor mu?					
	Asansör kullanma talimatı bulunuyor mu?					
	Asansör yük hacmi belirtilmiş mi kabin içinde asılı halde mi?					
	Bina yetkilisi asansörler ile ilgili sorumluluğu hakkında bilgi sahibi mi?					
	Asansör içi ve çevresi aydınlatmaları yeterli seviyede mi?					
	Asansör makine dairesine yetkisiz kişilerin girişini engellemek için sağlık güvenlik işareti konulmuş mu?					
	Asansör içerisinde bulunan havalandırma sistemi çalışıyor mu?					
Yangın	Yangın merdiveni kullanılabilir durumda mı?					
	Yangın merdiveni kapıları ve acil çıkışlar her zaman açılabilir durumda mı?					
	Çatı aralarında, bodrumlarda ve uygunsuz yerlerde kolay alevlenir parlayıcı ve patlayıcı maddeler bulunduruluyor mu?					
	Yangın merdiveni kapılar ve acil çıkışların önünde kaçışı engelleyecek bir malzeme bulunmaması sağlanıyor mu?					
	Yangın merdiveni kapılar ve acil çıkış kapıları dışarıya doğru açılıyor mu?					
	Yılda en az bir kez acil durum tatbikatı yapılıyor mu?					
	Kaçış yollarını gösteren acil durum levhaları asılı halde bulunuyor mu?					
	Binada acil durum ekipleri oluşturulmuş mu?					
	Bina yetkilisi acil durumlar ile ilgili sorumluluğu hakkında bilgi sahibi mi?					
	Yangın söndürücü tüplerinin son kullanma tarihleri kontrol ediliyor mu?					
	Binada tahliye şemaları bulunuyor mu?					
	Acil durumlar ile ilgili iletişime geçilecek telefon numaraları bina girişinde görünür bir yere asılmış mı?					

Konu Başlıkları	Kontrol Listesi Soruları	Evet	Hayır	Tedbir Önerileri	İlgili Sorumlu Personel	Termin Tarihi
Elektrik	Elektrik işinde çalışan personelin mesleki eğitim belgesi var mıdır?					
	Elektrik işinde çalışan personel yalıtkan özellikli iş ayakkabısı kullanmakta mıdır?					
	Sigorta anahtarları uygun şekilde etiketlenmiş midir?					
	Elektrik panoları uygun şekilde kilitlemiş ve anahtarlar sadece yetkili personelde bulunmakta mıdır?					
	Elektrik panoları ve benzer ekipmanın önüne yalıtımlı paspas koyulmuş mudur?					
	Elektrik ile alakalı tüm kurulumları (kamera sistemi, internet vb.) yetkili personeller mi yapmaktadır?					
	Apartmanda herhangi nedenle kırılmış elektrikli bir ekipman (aydınlatma anahtarları vb.) veya açık uçlu kablo bulunmadığından emin misiniz?					
	Açıktaki bulunan elektrik kablolarına uygun yalıtım sağlanmış ve özellikle kablo ek yerleri kontrol edilmiş midir?					
	Elektrik için yapılacak çalışmalarda, çalışma ortamı yeterince aydınlatılmış mıdır?					
	Herhangi nedenle delinmesi gereken duvarların içinden elektrik hattı geçmediği bilinmekte midir?					
	Elektrik ile çalışılacak alanlarda zeminlerin ve duvarların ıslak veya nemli olmadığı bilinmekte midir?					
	Tüm prizler ve anahtarların topraklanmış olduğu bilinmekte midir?					
	Kullanılan uzatma kablolarının yıpranmamış, topraklama özellikli ve üzerine fazla bağlantı veya fazla yüklemeye yapılmadığı bilinmekte midir?					
	Herhangi elektrik çalışması esnasında gücün kesildiği bilinmekte midir?					
	Kesilen gücün herhangi nedenle istemsiz olarak açılmaması için kilitleme gibi bir önlem alınmış mıdır?					
	Aşırı akımdan korunmak için uygun sigorta ve rölelerin kullanıldığı bilinmekte midir?					
	Elektriğe müdahale ederken kullanılacak el aletlerinin hepsinin yalıtımlı malzemeden tutamaçları bulunmakta mıdır?					
	Elektriğe müdahale edilecek alanın yeterince geniş olduğu bilinmekte midir?					
	Acil durumda elektriğe müdahale edilecek noktadan güvenli alana kadar olan acil çıkış yolları açık ve bilinmekte midir?					
	Elektrik panolarında ortaya çıkabilecek bir yangın için uygun yangın söndürme tüpleri var ve kullanıma hazır mıdır?					
	Dış mekanlarda ve ıslak zeminlerde kullanılan prizler, anahtarlar, aydınlatma ekipmanları vb. uygun geçirimsizliğe sahip dış mekan ürünleri midir?					

APARTMAN VE SİTELERDE İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ REHBERİ

